

អ្នកស្រី សុយ ពេរី

រាជ្យាន់នៅលាងបាតិ

អារម្មណ៍ នូវ ណាក់កែ

តាហ៊ែ.
ឯជ្ជន

ចម្លៃបង្ហើបំភីកសាធារណៈក្រោមគ្រោកអាយុដីខ្មែរ

CEDORECK

សាស្ត្រ:

ពីរក្រឹមពីកិច្ចសហការន្ទា នៃ
អគ្គនាគមនប្បញ្ញត្តិក្នុង និង បណ្តុះបណ្តុះដើរីប្រជុំបានទៅ;
ខ្ពស់ការបំណុលយោងមួយក្នុងដើរីទៀត ការពារ កំឡុងពេលភាគរៀបចំ
ប្រចាំថ្ងៃស្ម័គ្រីមិនបានសារទៅនេះ;
សម្រាប់សាធារណរដ្ឋនាយករដ្ឋប្រជាធិបតេយ្យទិន្នន័យ។

សូមថ្លែងអំណុលរូបរាង
អង្គភាពឱ្យ ក្រសួង និងរាជរដ្ឋាភិបាលរាយ
ក្នុងរាជរដ្ឋាភិបាល និង អូនឡិតិថ្យូនយ្យបារាងជិត្យ
ដែលបានតាំងឡើងក្នុងការស្វែងរកដែល: សម្រាប់ទុកដាក់បណ្តុះដើរីទៀត។

Buddhist Institute of Ministry of Cult and Religion and eLibrary of Cambodia have made a cooperative effort to digitalize books and manuscripts in order to preserve our Cambodian literary heritage. This will promote and provide easy, instant access, free of charge to the public and future generations to come.

A sincere thank you to our generous supporters: Risho Kosei-Kai, Open Institute, Karuna Cambodia and Cambodian Education Excellence Foundation, who made this endeavor possible.

www.budinst.gov.kh www.elibraryofcambodia.org

ତାଣ୍ଡୁଳେଖାପଦ୍ମାର୍କ୍ଷି

អក្សរសិល្បៈខ្មែរ

Littérature Khmère / Khmer literatur

17

Suy Hān

Vāsnā nai nāñ Nāgri

ឯករាយអនុបត្រ : សុខ កិច្ចា
ឯកវិភាគអនុបត្រ : មួន លោក
ឯកវិភាគរៀបចំពុំផ្តុំ : យីម និង

ពេជ្ជក្រឹងក្រុងវិញ្ញាណម “នេមរោបណ្ឌាត់”

Réimpression / Reprint : Khemarak Panakear, 1953
៩០.ស. ២៤៩៨ ន.ស. ៩៩៩៣

©, Cedoreck, Phnom Penh, 1999
ISBN 2-86731-040-7

៣១៦. ០៥៣

អូរក្រសួង - សាស្ត្រ

ពាណិជ្ជកម្មនៃសាស្ត្រខ្មែរ

អារម្មណ៍
ទីក្រុង
ប្រជាពលរដ្ឋ

សាស្ត្រ/កន្ល

បច្ចេកទេសនិងកសាងស្នើសារក្នុងការបង្កើតរបាយក្រោង

CENTRE DE DOCUMENTATION ET DE RECHERCHE SUR LA CIVILISATION KHMIÈRE
RESOURCE AND RESEARCH CENTRE ON KHMER CIVILIZATION

CEDORECK

ល.ស. ២៤៤២ ន.ស. ៩៩៩៩

នវរដ្ឋនគរ -

កាលខ្ញុំមកលីមិត្តបន្ទីពេញមិនមែនមីលីបន្ទីមតួមសិក្សា
ស្រីរក្រប្រជាមណ្ឌលដើម្បីមែនខ្លួនទៅពេលនោះ គឺ " កសាងនៃ
នាយករដ្ឋបាន " នេះបី ។ តាំងពីថ្ងៃមកខ្ញុំពេកនៅព្រៃន្ទាយៗ តារាង
ស្រីរក្របាន ហើយបណ្តាការខ្លួនសូន្យសាធារណៈកំមានតិច
បំផុត ។ តាំងពីនៅក្នុងមានរម្យៗ ខ្ញុំពេកចូលជាប្រើប្រាស់ នូងបណ្តាការ
ទាំងឡាយ តាមដានមិលស្រីរក្របាន ។ ហើយបានសារីប្រើប្រាស់ នូងបណ្តាការ
អស់មិនបានបាន ស្រីរក្របានដើម្បីបានដឹងចិត្ត ។ " ខេមរបណ្តាការ " ៖
នេះចាប់បើកម្លែងមានលក្ខណៈទាំងនេះ ព្រមទាំងប្រើប្រាស់ ស្រីរក្របាន
ត្រូវបានសំរាប់សិក្សា មួយជានូវទីផ្សារ ទាំងខ្លួន ទាំងពាក់ខ្នៅ ព្រម
ទាំងមួយក្រុងក្រុងប្រជាពលរដ្ឋ សូន្យពេកខ្លួនទាំងអស់ ។ ការដឹងចិត្ត
ការកសរសិរី និងគោរកជាមនុស្សការទំនួលទៀតនោះ គឺបណ្តាការ
នេះដើរការការកំណត់ទំនួលដោយប្រើប្រាស់ខ្លួន មានសម្រាប់ និងកិរិយាតា
មួយចែង ដើម្បីបានប្រើប្រាស់ប្រភពបានសូន្យប្រុង ចែងការកំណត់ការបំរុញ
សិស្សទាំងឡាយមួយចុំពាន់ពេលនោះ ។ កាលពេលសម្រាប់ខ្ញុំពេកនៅ

ឡើងចិត្តបណ្តាការនេះ តើខ្លួនមិនធាន ឬ ថ្មីមួយស្រាប់ពេលដើរ
ស្រីរកោ និងទាន់នាយកគ្រឹះ នេះការពេញនូវខ្លួន ខ្ញុំអាចត្រូវ
មិនធាន កំដាក់ចិត្តទិញស្រីរកោនៅមួយ សុវត្ថិភាពយកសារហិរញ្ញា
សម្រាប់ទូលាងនាយកប្រចាំខែ នៅវគ្គការការពេលរាយចុះ ។

ពេលនោះ ពេជ្រីយដែលខ្លួនឯងចាំបាច់ អូរត្រូវតិចម្ខាស់ នៅមួយ
បណ្តាការ ធ្វើឡើងនៅថ្ងៃ ១៩៨៩ នៅឯ៉ាងនេះ ឬ ខ្ញុំវិភាគស្រីចិត្តមិន
ធ្លើក ឬ តែមួយយប់នោះ ខ្ញុំការពេលរាយលាក់នៅចំបែក្រាម ។

ក្រោមការជាមួយរាល់ តុកដីសម័យសម្រាប់ជាតិឯង នាថ្ងៃ ១៩៨៩ ខ្ញុំតានឱ្យបិទ លោកស្រី សុយ ពេជ្រី នូងឡើក នៅ
“មន្ទីរមណ្ឌលនគរបាលរាជរាជ្យអវិយេជ្ជថ្មី” នាក្រុងពីរ ធ្វើឱ្យ
ខ្ញុំរើកិច្ចក្រោមឯង និងការពេលរាយប្រចាំឆ្នាំ នៅបរទេសខ្លួនឯង នៅ
ខ្ញុំនឹងទូទាត់ដើម្បីសាកស្រួល អំពីនឹងប្រវត្តិអូរត្រូវតិចប្រើប្រាស់ឡើង នៅ
ម្ខាក់ លើកនៃមួយខ្លួនខ្ញុំរាយការពេលនៅល្អស្អាតៗ ក្នុងការពេលរាយ
ខ្ញុំត្រូវពិនិត្យការពេលរាយប្រចាំឆ្នាំ ឬ ក្នុំខ្សោយការពេលរាយប្រចាំឆ្នាំ ១៩៨៩ កំ
រកការពេលរាយប្រចាំឆ្នាំ នៅឯ៉ាងនេះ នៅពេលខ្ញុំបានបង្ហាញពេលខ្លួន នៅ
ការពេលរាយប្រចាំឆ្នាំ នៅឯ៉ាងនេះ នៅពេលខ្លួន នៅពេលខ្លួន នៅពេលខ្លួន

ខាងពាណិជ្ជកម្មដែលបានរៀបចំឡើងដោយខ្លួន និងដោយ
យ៉ាងមួយចំពីយ៍ ?

ពេលខោលប្រជាធិថតឱ្យបានរួមចុះបញ្ជាត់ ប្រើមួយល
ក្រសារមករាល់ទៅលើមាតុប្រជែងខ្លួន នៅលើជាមួយក្នុងសម្រេច
ខោលប្រជែងកំណើនឯណាការដោយ កំណើនឯណាការសិទ្ធិជាប៉ូរិក្សា
ហើយ ។ ការរកសាន់ស្ថាបនាដាកិ កំណើនឯណាការដោយក្នុងសម្រេច
ម្នាក់ ២ ដែលមានបន្ទុកបន្ទូលដឹងជាធិថតឱ្យបាន ឱ្យមានសិលជម៉ោងហាប់ តាប់
កំណើនឯណាធិថតឱ្យរកសេចក្តីសុខ សេចក្តីចំនួនអល់សង្គមខ្ញុំខ្មៅមួល ។

មួយចុះ និស្សយវិប្បធម៌កំណើនឯណាធិថតឱ្យបាន សម្រាប់ពួកគេ
សន្និដ្ឋាមួយកំណើនឯណាធិថតឱ្យបាន ឱ្យរក្សាទុកដឹងដែលបានខ្សោយ ហើយធានាទីការ
វិកចំនួនខ្លួនបុរាណ នាយករាយដោយជាភាសាអង់គ្លេសខ្លួន ។ ការ
អនុវត្តន៍ីណាមួយដែលមិនយកលើកទៅមួលមួល វិប្បធម៌ខោនោះ តែ
ឬស្រីបាននឹងដឹងដោយក្នុងសម្រេច មួយចុះខ្លួនទៀត ការ
សណ្ឋិសណ្ឋាលការអារ៉ា ជាមួលមួលគំនិតវិរាសាល្យ តាមទីការ
នៅក្នុងការសរសេរជាអក្សរសាល្យ និងសាល្យ ឬ
ស្រីសាល្យទី១ ទាំងអស់សម្រាប់បន្ទូលដឹងដឹងខ្លួន ឱ្យតែសង្ឃ័៍
ជំនាញមួយដែលជាមួយ ដែលបានស្រីបានកំណើនឯណាធិថតឱ្យបាន ឬ
ស្ថាដែលក្នុងការសរសេរជាអក្សរសាល្យ ឬក្នុងការសរសេរជាអក្សរសាល្យ

ត្រានៅមេរ ។ ដូច្នេះក្នុងខ្លួនគឺជាតិក្រាយនេះនៅឯណាល់តី ។ នឹង
រឿងចុះឈុទ ។ ហើយ ។

ហេតុពាណី៖ “ មត្តូរមិនបានអារម្មណទៅខ្លួន ”
ដែលបានធ្វើឡើងពីប្រទេសបានកំណើនក្នុងកំណើនវិញ កំណើនប្រទេ
សក្នុងភាគរបស់ខ្លួនតាមគោលដំឡារពិដីមិនមក នៅយ៉ាងក្រោមទៅ
ខ្លួនតាមភាគរបស់ខ្លួនប្រទេសបានកំណើនល្អាចការពិនិត្យ ។

ខ្លួនចំណោមសកម្មភាគទាំងឡាយ អរគុណឱ្យជាទីបុរាណ
បេតិកកំណើនសរសរមួយប្រពេទ ដែលមានទូទាតិត្រូវត្រូវម៉ោងទីនៃការ
ការ ការទុបិនិងបាក្សុពេញ យុទ្ធសាស្ត្រ ព្រមទាំងជួយជំរុញការ
តែងបេសចត្តិខិត្តិថានូល ដើម្បីជាសកម្មភាគនៃសរក្បួននិស័យ
វិទ្យាសាស្ត្រ និងវប្បធម៌ទូទៅខាងក្រោមផ្លូវ ។

ប្រពេទយោក “ រាសនាដែនទាហេណាត្រី ” ពានចាប់បង្រិះតិច
ឡើងខ្លួនបរិយាកាសសង្គ្រាមយោកលិកទី ២ ដែលប្រទេសខ្លួន
យើងបានទទួលរងគ្រោះ ដោយត្រានៅចំណាតីសោះ ។ តិចអារក្រក
នេះ បណ្តាលមកពីប្រុកប្រាស់គេដីជាតិ ពាក់បង់ទីនៃអធិបតេយ្យភាគ
របស់ខ្លួន ។ ដើម្បីមានអំណាច់ចំ ១ ចំណាត់ខោៗមួយអាមេរិកចំ និង
ដីបុរាណ ដើម្បីជាប្រាសិស ដែលនឹងមួយខោៗទៅបង្កើតចំណងបញ្ជីសម្រេច ពាក់ខ
អង់គ្លេស អាមេរិក ដើម្បីជាប្រាសិស ដីបុរាណ ។ និងបានឡើងនៅ

ចម្លាក់បាននៅអីរូប ថា Hitler និងទំនាក់បង្រួមជាមួយទំនាក់សម្បត្តិ
មិត្ត មួយចំណាក់ឡើងនៅក្រោមឈានឯកសារពិភាក្សាប៉ុន្មាន អាមេរិក
និងប្រុកទាន់ ដែលចំណុះអាណាពាធិគមពាក់បាន និងអង់គ្លេស ។

លើផែនកម្ពុជា យើងកំព្យូវបានទទួលសំណិតការងារសារពេ
នីសជាតិដៃឃើញដោយ ។ អាណាពាធិគមពាក់ប្រុកខ្លួនការពិចារណាករណ្ឌ
ទី ១៦ មកម្អៃ៖ ។ មកមែនចម្លាក់បានឡើកលើកទី ២ (៩៣៦-៩៤៥) ក្នុងការបាតាការពិចារណាការពិចារណាករណ្ឌ Petain ដែលជាបក្សុករាយអាហ្វីម៉ែង (Hitler) -
មិត្ត ពានអនុញ្ញាតឱ្យខ្លួនបំបុន្តែប្រើប្រាស់ខ្លួនដើរពីស្របតាម
មិត្ត ។ ឥឡូលដបុន្តែការពិចារណាការពិចារណាករណ្ឌ ប្រាំនឹងកិច្ចការ
ស្ថីរុកស្រាវ ពេលនោះពីយោលខ្លួនចាប់មានការរក្សាកំស្មានតិ៍ អំពី
ឯកការជូនការបស់ប្រធែសនេះនេះ ។ (មួយមិត្តលោកស្រីរាជក្រឹតា
ស្រីរិតិសារក្រុង) ការបណ្តុះកំណើន ។ ដើម្បីជាមួយជានោះពានចាកំបុល
ខ្លួនគ្នា វិកម្ម៖ មានការពិចារណាករណ្ឌនោះមក ។

ក្រោយមក អាហ្វីម៉ែង និងជបុន្តែពានចុះចាប្បែនទំនាក់បក្សុសម្បត្តិ
(Alliés) នៅថ្ងៃ ៨/៩៤៥ នៅអីរូប ។ ក្នុងថ្ងៃទី ០៩ មិថុនា (9 Mars)
ជបុន្តែបង្កើតការពិចារណាករណ្ឌ ប្រកាសសិទ្ធិអំណាក់បានលើកដីកិច្ចការពិចារណាករណ្ឌ និង
អស់ យោយមានចុះចាប្បែនទំនាក់បក្សុសម្បត្តិ ។ ដល់ នៅ ពុលា
៩៤៥ ទំនាក់បាន អង់គ្លេសមកយកកណ្តុធទិន្នន័យកិច្ចការពិចារណាករណ្ឌ ។ ពេលនោះ

ហើយដែលទៀតបរិសម្បែទំ Alliés (ពាក់ង់អង់គ្លេស) នាមអនុម័យកំ
ត្រាប់បេកចាត់លើកម្ពុជាអីវ៉ានីតានីខ្លួន នៅថ្ងៃរកណ្ឌាលប្រុងវិញ
ឧណ្ឌាលោយ ដែលបណ្ឌាលូវិមានប្រជាមានរាយកន្លែងដើរបីរឿង។

យើងខ្ញុំសូមទាន់ពុម្ពប្រជាមានរាយកន្លែងវិញ ដើម្បី
គោរពស្ថាដែនិកទឹកអ្នកស្រី សុយ ពេជ្ជិន ដើរកតំកើងប្រើប្រាស់
អក្សរសិល្បៈ ដែលកំពុងស្ថុកស្វែរសក់ពាក់អស់ហើយ ឱ្យបុន្ណែ ។ ក្នុង
ខ្លួនកំណត់ត្រាស្ថាប្រជាមាន និងបណ្ឌេះបំផុសប្រព័ន្ធដាកិត្របិសយិម្ភានា
នានាទូរអមតំភាគរបស់ជាតិខ្លួនរហ័ន។

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី ២៨ ខែ មីនា ១៩៩៨

ទុន ធមានំនែ

ចំណុកដី ១

ក្រសួងពេទ្យ កាលពីថ្ងៃ ១០ កើត ខែមាស ធ្នូរការ បន្ទុកក្រសួង
ប្រព័ន្ធដៃថ្ងៃទី ៨ ក្នុង ឆ្នាំ ១៩៨៨

ពេលដែលព្រះអាណាព្យារៈអណ្តុកក្រសួងទី២ ជិតចំណាក់
កណ្តាលឱមយ កំដោកជាលការនៃទៅបានមកលើវិនិចន៍ នាយុករៀបរាយ
ស្ថាបីឱ្យមិនចាត់ម៉ោង ១១ ពេល ។

បណ្តាល់នៅទីនោរយ កំពុងនៅទីបឹងបឹងប្រកបកិច្ច
ការនោរសញ្ញាភារពី តាមពេលការប្រើប្រាស់ប្រាការ ស្រាវជ្រួយស្ថាបី
សិល្បោះប្រកាសទី២ ។ និង ព្រាយប៉ា” ។ បណ្តាល់នៅបានដែលនៅថ្ងៃយីណិ
ទីក្រុង កំពុងនៅទីនោរយ ស្ថាបីឱ្យបានដឹងទិន្នន័យរៀបរាយទីនោរយ
នៅ “មីនុ នីនុ” ខ្លួនឯងបានដឹងទិន្នន័យរៀបរាយទីនោរយ នៅថ្ងៃយីណិ
ទីក្រុង ពេលនៅបានដឹងទិន្នន័យរៀបរាយទីនោរយ ស្ថាបីឱ្យបានដឹងទិន្នន័យរៀបរាយ
នៅថ្ងៃយីណិ ។

ពេលនោរយ បុរាណរៀបរាយ (អ្នកគ្រប់ប្រព័ន្ធ) ចេញដី
ប្រភាគតំឡាត់ខ្លួន ប្រឹងប្រយ័ត្នដើម្បីរាយការអនុការនៃប្រព័ន្ធ និងប្រព័ន្ធ

តាមដូរ កាលណាតែលដើរប៉ុលក្រឡាប់ទៅ ឱ្យរកបាក់ខ្លួនឯង
សេណាម្មាន (ក្រអ៊ូស) ។ ទៅយ៉ាង ទោចក្រយាន ត្រីចក្រយាននេះ
ទាំងឡាយ ដែលកំណុងតែបិទប្រចាំវាត ប្រញាយកាសពេញដូរ ដ្ឋាន
យ៉ាង បុរាណកោពហម្មានរៀង ខ្លួន ។

ចំណោកខាងត្រូវនេះទីន ឃុំដឹងទុកដាក់និកផ្សារទាំងបុំន្ទាន
បិទទូរស្រួលត្រីបុរាណ ឬអូកលកកំណើងបុំន្ទានព្រារពុំទៅ ដីរូបទាំង
របស់កសិករាជីកដើម្បីទីនកេរិសខ្លួនរាត់ទេរ អូកខ្មែះខោខ្សោះប្រក
ហោពីប្រុងទូ ប្រមូលក្នុងប្រមូលទេរ រាត់ខ្លួនសំដែរកោពហម្មាន
(ក្រអ៊ូស) ត្រូវកសម្បលាក់បំណុលខ្លួន មិនយុរបុំន្ទានប្រាប់រាជធានីដែល
កំណុងតែមីអរក់ទៅជាតាស្ថាក់ស្ថីរួលិះ ។

លី: ពាណិជ្ជកម្ម ស្រាប់ពេរុស
“តីលី តីលី” ពីររាជ្យយំរឿល កុត្រីកប្រែប្រឈរណី ថ្វីនីខ្លួនកំណុល
ពុយម្រោលាយទីនខោតែបិទការកាស ឯមទុសស្រីនទាំងឡាយវិនិគត់
កិតកំយ នូម្ងាស់រាជ្យតែបិសជីម ។

ចំណោកនេះសេណាម្មានរាជការ មានមទុសស្រីកាន់តែបីទីន រាត់
ទេរពីក្នុងខ្មែះប្រសាធារមករកប្រើក អូកខ្មែះមុខស្អែកស្អែកទីនីទីន
អូកខ្មែះនិកអំភារទោនរកកុណាបិទាមាតា ប្រាមាត្រួយ ទីន ។ ជាបីទីន
មាត់ ។ ឯជាតិទីន ឃុំ និកបំស្រែរកអូកតា នូងមាត់ខ្សោះ

រហូមទៅ “អុខតាង” ។ អូកទាំងអស់ត្រូវខ្សោតារ៉ាវកវរកគុណ
សំខីរួយច្រឡើងជិតិកិច្ចពាណិជ្ជបញ្ជីសេចក្តីអនុកាយ តួន្ទិករោះ ។

សូរសំឡែង “តីលោ” វំពុំលរញ្ជួយក្រើកក្រោះធរណី នេះ នឹង
តិដាសូរក្រាប់ខែក ដែលរួមឱ្យមិនឈាន់តាមអាកាសយាមមក
ទម្ងាក់បម្រើបច្ចេកទេសបំផ្លាស្រួលចិត្ត ដែលជាបច្ចាមិត្តរបស់ខ្លួននៅក្នុង
ប្រវត្តិសរើស ។

ចិត្តអទិ ២

តា គិមឡូ លើរក្រុន

លុះពេលដែលសូបស្ថាក់ពាក់ពីចលាទលនេះទៅ នៅវិថី
ហិសិញ្ញ^(៩) កំពើខ្លួនប្រាជៈមួយ ត្រូវខាងក្រោមពីកនិតផ្សារកណ្តាល មាន
ភាម្មាក់តាក់មានវិយចាស់អាមុប្រហែល នំប្បាប់ សក់ខិះកំពើងុំ
ឡើងពីការឲ្យ សូសប្រាជៈ មុខរបៀប សំណើរបៀប សំណើរបៀប សំណើរបៀប
ការឲ្យ តាមៗនៃឱ្យៗ "គិម.ឡូ" ជាតិជាក្រុនតាក់ចិន ។ តា គិមឡូ
តាក់ឈរសំឡើងមិលទៅត្រូវកាត់ ដែលរលំពាក់បែកជាតិនរោះ
ទៅរួចដែលមុខមានទឹកថ្វកហ្មរហាម ហើយយកដោលការពីរតក់ខ្សោរ
ខិះមានវាទាតា ។ អារិលិ អាមាត្រី នឹ ! ក្នុងស្រីមាសខ្ចុកដើរ
ទៅណាតាត់អស់ទៅ ពានជាស្ថាក់ស្មួលឃើង ខ្ចុករកមិនដើរ
ធ្លីដើរយកមិនដើរសេរីរបោះ ក្នុងដើរយកមិនដើរយក ក្នុង
តាក់ទៅឈរសណ្ឌប់សណ្ឌីងសម្រិះទៅកកទ្រួងដែលនៃប្រាជៈ ក្នុង
ចិត្តអទិសឡូតាហុកចំប្រមាណ ប្រាជៈច្បាប់តែយើងនូវទ្រួង អល់

មកតីម្យវិនេះ ដូចអស់នោះបានផ្តាល់ទកកំហែខ្សែ ឡានាការលើ
ស្រឡែបិញ្ញីតែសម្បជាតាំងរារ៉ែតាសពេញ ហាកំមួចជាមាននៅលី
កំបុកម្យីដែលកំណែងដំអស្សាយ មកពាក់ហកកំមេចកំទី ចំណោញ
រល់រាយដូចខាងក្រោមនេះទាំងនេះ និងបំផ្តាញជិតមនុស្សទាំងឡាយជាអាមេរិ
កប្បរាយ។

ឬ៖ មួយសម្រួល់បានក្រាយមក តាត់ពាននូយលស្សរំលោកមនុស្ស
ម្នាក់ដែលធោនិតិមិយមកថា “ថ្ងៃនានាដីរាជកម្មិលកវិនិចនិគ្រឿក” ១៩១។ ពេលនោះតាត់និតិកការតំចិត្តដើរចេញពីកវិនិចនិគ្រឿក ឯធម៌ ឯធម៌
ដំណើរមួយ។ ទៅខ្លួនឯងដំបងឯលិច្ឆេទ ចុងក្រោមឯកជិតលទាហរាយ ក្នុង
ទិន្នន័យភ្នាល់រាយ តាមត្រប់ដំហានដើម្បីនៅដំណើររបស់តាត់ ឬ៖
ពាននោះដំបងឯលិច្ឆេទ មួយវត្ថុខណ្ឌាទោម ចោលត្វូកទៅបានផ្តើបិញ្ញី
ទៅតិចមិញឯ នៅត្រួតខាងមិនបានប្រព័ន្ធនិពាណាពាក់រល់ត្របសិរីតែបិទិ៍
ព្រះសង្ឃឹមឯកទៅកំក្រឹងនិងព្រះវិហារពាក់រល់ត្របសិរីតែបិទិ៍
នៅតាត់កំពើដីរាជកម្មិលកវិនិចនិគ្រឿក ព្រះសង្ឃឹមឯកទៅកំក្រឹងនិងព្រះ
ព្រះវិហារ ចុងក្រោម ឯធម៌ ឯធម៌ នៅដីរាជកម្មិលកវិនិចនិគ្រឿក ឯធម៌
ដំណើរមួយ ដំណើរការតំបន់ក្នុងក្នុងរាជកម្មិលកវិនិចនិគ្រឿក ឯធម៌ ឯធម៌
ដំណើរការតំបន់ក្នុងក្នុងរាជកម្មិលកវិនិចនិគ្រឿក ឯធម៌ ឯធម៌

នោះមកតាត់ដើរក្រមឈីសំយោទេវកម្មទីនា ដើលពេញកម្ពុជាស្រីរន
ប្រចាំ១៨១ឆ្នាំ សល់ហើយចូលទេវករកិច្ចិក្រមឈីស្រីរនប្រចាំ១៨២០ឆ្នាំ
ទាំងអស់ប្រចាំឆ្នាំ ចាប់តាំងពីមួនស្រីរបុរាណុពលមួនស្រីរអិច្ច
កម្ម ។ ក្នុងពេលដែលតាត់កំណុងពេតិម្ភរកមិលក្នុង ស្រាប់ពេរស្អោះ
សំឡោងយ៉ាងក្រុមក្រុមការការពាល់ខ្លួន ពេកក្រោម “ ពេកក្រោម ” នា គិមឡើង
ទ្រាក់ខ្នួនព្រៃក ឯចនាកមិលកាមខ្សោយលីនសំឡោងនោះទេវចំនិតខាង
កើត ឬឱ្យរាល់ជាក្រុងស្រីជំនួយម្នាក់ ដែលវានៅប្រចិត្តតាត់ ។
កាលបរិច្ឆេទក្រុងការឡើងនៅឱ្យរាល់ ក្នុងទីកន្លែងនោះ ក្នុងទីតួនាទីកន្លែងរបស់
សេចក្តីសង្គមឡើងថា “ ក្នុងរបស់អណ្ឌ ក្រោស់ជារាល់ជីវិតនៅក្នុង
ក្នុងនោះ ម្នាក់ហើយសេចក្តីទីក្នុងរបស់អណ្ឌ សេចក្តីអស់សង្គមទាំង
បុន្ថោនកំរាយសាបសុល្យទីក្នុងសង្គារទិន្នន័យតាត់រាម ហើយដើរក្នុង
ទេវចំក្នុងនោះ ឬទិន្នន័យថា ” កិរុណាទុំអូកនាមបុង. . . ១៨១
ក្នុងក្នុងនោះដឹងរួច ? ”

កិរុណា . ទា ! ទេវក្នុងនោះដឹងរួចដឹងទេ

ន ន ន ឯ . ន ! អម្ចារពំមិញទេះអញ្ញតិកសង្គមក្នុងទិន្នន័យថា
ក្រោស់ជាអូកនាមបុងនោះក្នុងនោះជាមួយនឹងបុងដឹង ។

កិរុណា . ទា ខ្ញុំចោះពេតិម្ភរកមិលការក្រោម បុំផ្តើមិនបានយើង
ទិន្នន័យការបញ្ចូនការពាល់ខ្លួន ទិន្នន័យការបញ្ចូនការពាល់ខ្លួន ។

អើយ ! មួកទៅបែណាចាត់ទេ។ ប្រើហិលជានៅចេញមិនធុំកូលដឹងទេ៖ នោះទេមិន ?

ក ក អូ. ចុះភាពខោះនេះទៅបែណា នាមជាប៉ុកត្វាស្អោះ ?

ក ឱ. ថា ភាលេខោះ ខ្ញុំទៅកូលដឹងទេ៖ បើទេខ្ញុំទៅខាងមុខ ចំណោកអួកទៅខាងក្រោមដឹងទេ៖ មួកមានឯ៍ យាយក្រឹម អួកក្នុង ប្រុងចុះទេដីត្វាកូលដឹងទេ៖ តាម កំណុំនៃកំអិលមុបអាមោរ សល់ទី សូរសន្តិកកណ្ឌល់ហោះ។ មកខាងមុខប៉ុលដឹងទេ៖ អួកប៉ូសកពីកូលមកចាតី រក់ចេញ។ ខ្ញុំស្មោះប្រាកេទានរវាងមុខចេញមក ។ ស្រាប់ពី . . . ស្រាប់ពីខ្ញុំ . . . ខ្ញុំមួលសន្ទំប៉ុណ្ណោះ ឬ៖ ក្រោមពីកំឡើងខ្ញុំ និង "កិរុណាទានក់សិយសំណែក" បង្ហាញ និងដែលត្រូវរបុសជាមួត៖ បង្ហាញខ្ញុំប្រាកេទាន របៀបសល់សំណើរ ហិតាកំរើប្រាកេសិយសំណែក ហិតាកំរើប្រាកេសិយសំណែក ហិតាកំរើប្រាកេសិយសំណែក ។

ក ក អូ. កិរុណា និងខ្ញុំនេះ ចំណាតាមឲ្យដឹង អើងធម៌ ពេល និងអូកសម្រាប់ខ្ញុំបង្ហាញទាំងទាំងនៃប្រាកេទាន តើបានដឹងទេ ?

ក ឱ. ថា ខ្ញុំបង្ហាក់មិលខោមួយក្នុង យើងកាត់រកចេញមក ដើម្បី បើទេមិនមិនជាដុកពីកូលដឹងទេបុន្ថែ ។ និងចំណោកខ្ញុំ សុះលើនឹងចេញ

មុនភាគ់មក ដោយខ្ញុំនៅមួនប្រាប់ ។

តារីម្រោចពីកស្សាប់ពាក្យកិរុណាសម្រប់ពីយ ទីបញ្ហិ
យកូនកន្លែងនឹងបានចិត្តក្នុងបានចិត្តក្នុង ដែលហូរធ្វាក់ស្ថាក់
ពីយទាមពីរបាយការបុរាណកប្រចាំថ្ងៃ ដើម្បីមានចំណុចនៅ
ដែល តាក់ក់បុរាណកក្រោម ដែល មួយសម្រិកបានចិត្តខ្លួន
កិរុណាបិយិជិយាយថា " តាកិតខំដើរនៅកម្រិតអ្នកបានចិត្តខ្លួនទីយ
ប្រចាំថ្ងៃនេះ និងយកទៅទុកចាយចុះ " ។ កិរុណាទុលាយកប្រចាំថ្ងៃ ហើយ
យំខ្នើកខ្សោយនៅទីនៅ តាមីរដោរទៅទាំងនឹងទីកម្មប្រជុំក្នុងក្រោម
មួយសម្រួល៖ ទីបិទក្នុងថា " គូរពីការបានចិត្តក្នុងប្រចាំថ្ងៃ ដែលពាក់រិ៍
មិនប្រាក់បានចិត្តក្នុងប្រចាំថ្ងៃ ។ "

ចំពុកទី ៣

តាត គិចឡ្វេទ បូចនាគន្យាន្តីលើគំនះខ្លះ

លុះអល់ពេលសាយណ្ហុសម៉យ (ថ្មរាល់) ពាណិជ្ជមឺនេរទោះ
អល់ដឹកផ្ទៃៗគាត់ដែលទទួលរង់ប្រភាពៗទោះ លុះចោលកទុយក្នុងកិច្ច
ចម្លាយទោះ ស្រាប់ពីរឃើញនិងអ្នកកំងអេស់ស្រស់ សក្សរុញអ្នការិន
ទម្រង់មុខការងារមរោយ មិនដែនមិនខិសម្បរស្រប់៖ អាមុលិះពេល
ទេន្ទាំ ដើម្បីយកឈរិញ្ញិកការបុប្ផ ដើម្បីយកាន់ដែលក្រុងសិរីទម្ងន៍
ឬវិបាទធម៌ទៀត គិចឡ្វេទ គាត់ដឹកអរត្រូចថា "ពិតជាបាត្រី
(ក្នុងក្រម្ពុជា) និងនៅនីន (ថ្ងៃ) របស់អង្គ"។

ពេលទោះ ពាតិមឡ្វេងរៀបហាមាត់ប្រសកហោក្នុង ស្រាប់តែ
ទិន្នមួយស្ថៃ៖ មកដែនខែបំភ្លាម មិនឱ្យហោនៅនិងយោរាយគាត់ដឹកគិកថា
ស្រោមាលបំពិតជាយុបមុនុស្សទេ យោរាយសារបំពេញនិកពេកទេ។ ពន
ពាល្សីមួយឱ្យឈរិញ្ញិកបុប្ផ បុរីខ្លាងក្នុង នាន់មកសំដែនរបាយខិស់
ឱ្យឈរយ៉ាងទេ៖ យោរាយកាលដែលនាន់រៀបទីមរណកាលទោះ
ប្រិយាលជាមានសេចក្តីអារ៉ាកាលបំពុំពាន់មករុបអង្គខ្លះពេក ។

កាលបិតាកំនើកមួយច្បាប់ ហើយ ត្រាន់កែដើរលើរដ្ឋរាយរាជក្រាយ
ខ្លួនទាំងបញ្ហាផ្សេងត្រាំងខ្លួន ។

ចំណោកណាត្រី នាងកំណុងពេលរបៀបកែពុទ្ធសម្រាក់ខ្លួន
ទិញយាយឱ្យបានម្រោមប្រឡាយកំឡុងវិសកម្មរក្សាយ ចុងនាងទាំង
សម្រួលទៅកំណត់រកមួយច្បាប់ កុងត្រូវបានចែងចាយដែលមានបាន ព្រមទាំង
សុមីរីរកទៅតាមឯៗ មកដូចមួយច្បាប់ បានកំណត់រកមួយច្បាប់ ឱ្យរឹបកម្រោងឱ្យបាន
ទាន់ នៅពីរបីរឿងបានឱ្យរាយការបានរក្សាយ កំឡុងនាងមាន
សេចក្តីសង្ឃឹមយកឱ្យបានយុរអីឱ្យបានឡើង ។ មិនយុរប៉ុណ្ណោះ
ណាត្រីបានឱ្យខ្លួនខ្សោយឱ្យបានឡើងឡើងឡើង ប្រាប់ពេលយិលិតាដែល
យារិកបានឱ្យខ្លួនខ្សោយឱ្យបានឡើងឡើងឡើង ។ នៅពីនេះ
សុះទៅចាប់យើងឯក ។ ត្រកូលរៀនទាន់ កាលបិតាទីប្រុងប្រយ័ន្ធទាំងមួយ កំព្យិ៍
ពានដូចគ្នា កំនើកអណ្តាត់អនុក្សុក្សុលក្សុនិត្តយ៉ាងខ្មៅ អត្រាំ
មិនពានទាំងគ្នាឌ្រើបាយចំណោកសម្រេចបញ្ហាបានខ្មៅ បានឱ្យកែពុទ្ធដែល
មែនមកស្រាក់ ថ្ងៃកំខ្ពស់មែនដែលត្រូវបានដើរឯក និងមែនមកស្រាក់ ថ្ងៃកំខ្ពស់
និងការពិនាទសូរទេវិកកំខ្ពស់ខ្សោយឱ្យបានឡើងឡើងឡើង ។

ណាត្រី ។ ក្នុងស្អាត់ គុណិតីនិងហើយរិះឱ្យបានឡើងឡើង កំព្យិ៍
ធិនិនអាណ៉ែលិលិម្មកិណាតា ? ហើយបានឡើងឡើងឡើងឡើង ?

ន ន សុ ។ ក្នុងអើយ ពិភពិកមិលិនេះ នីតុកស្រាប់ពេតិកក្សុកចំង់

នៅវីត្យព្រៃកបុស្សី សល់ម៉ោងទៅ នឹងកក់ចេញដំណើរដោនូវកមល់
ម៉ោងមួយ នានា នឹងកក់ច្បាប់មកវិញ ធីប៊ែនមកមល់ក្រោមក្នុងអុទិវិជ្ជ
ប្រាប់តើយើងមនុស្សជីវិះរាល់ និយាយត្រឹមថា មានអាកាសយាន
មកនូវក្រាប់ខែក្រោនិកផ្លាសកណ្តាល នឹងកក់ច្បាប់តិចទៅ
ដំណើនកេចទាមច្បាប់ និកក់យាស្តីរកស្តីកសាធិច្ចាសចេញពីភូមិខ្លួន
ហើយខ្សែប្រឈរប្រាក់ប្រឈរកេចិចនេះក្នុងប្រាប់តើ
ប្រាប់តើច្បាប់យើងថតគំនារក្ស នឹងកក់ខំដីរកប្រាប់ទីម៉ែងបញ្ចូន
ម៉ោងទីនេះដែលគេយកមនុស្សរាល់គ្រោះទាំងបុំឡាយទៅមក យើងថត
កិរុណាទៅ រាប់តើដំណើនមកនឹងកក់ច្បាប់ ក្នុងនឹងនៅនិរនោះទៅ
នៅភូមិខ្លួនដោយ ! នឹងកក់ច្បាប់ស្តីរកស្តីកេចិចនេះ ។
អំណាច់សេចក្តីទុកច្បាប់សង្គ័ត នឹងកក់ដីរស្តីកេចិចនេះ ។
ចំណោកបង្កិចនេះរណី មានឯ យាយក្រិះ ស្វាគល់តាកប់នៅភូមិនេះហើយ
យោយឆ្លាយកំចេញមកមិនទាន់ ។

ណាក្រី . ភាសានោះខ្លួនឱ្យនិងសាលាឌ្វោះរស្សីនីនេ
ធ្វើឱ្យកំចួលភូមិនេះណាក្រី ឬ៖ អំពីនេះណាក្រីណាក្រី និង
គ្រឿងឱ្យក្រោប់មកច្បាប់វិញ ខ្លួនឱ្យរួលយកដែននិរនោះសាលាឌ្វោះ
របស់វា ហើយដើរសំរាប់មករកច្បាប់ ប្រាប់តើចោរលើភូមិថ្មាយទៅ
យើងថតរាល់ស្រឡែៗ មានបុំណិសយាមតួចូរដីវិញទៅ

ម្មោះហើយក្នុងនៅក្រោមទុលទុកដិច្ចាយ ។ និតាំ នានជ្រាបប្រឈមេ ? ខ្ញុំស្វែរតេនិយាយថា នៅក្នុងកំណរនេះមានស្វែរមនុស្សផ្លូវកំណែៗ ។ “លោកអើយធ្វើយស្រដែលវិភាគខ្លួន ខ្ញុំមិនទាន់ស្រាប់ទេ បើខ្ញុំនាមីមក ខ្ញុំដឹងគុណាលោកមិនខាន់” ។

ការណាប់ណារគ្រឿនិយាយចប់អស់សេចក្តីហើយ តាក់មួយបុរុយ ក្នុងឡើងទៅបានកំណរនេះ មានកំណស់ប្រើហែល ពេម្ខ្រក ហើយខ្លះ ពីរប្រចាំកណ្តាលប់ ចុះទូទៅបានស្វែរសំឡេងនឹងមីឡើយ មួយច្បាប់ ក្នុងមិនគ្រាប់ពីមានគិតពីស្វោះអស់តាក្សោរគ្រឿនិយាយទេនៅបុន្ណានទេ រួចទាំងក្នុងចុះមកវិញ និងតានិយាយទៅលាងគ្រឿចទាំងនេះនឹងរួចរាល់សំរាប់ខ្លួនខ្លួន និង នៅក្រោកចំការ (គ្រឿនិយាយ) ។

ណារគ្រឿ . ទៅ ក្នុងមិនចំណុចទៅនៅក្នុងសំបុរាណិនបន នៅថ្ងៃយកម្មានតំបនីនហើយ ។

ន ន ឯ . នៅក្នុង ធនអាស្សរត្រូវនឹងទុកទេ ចូរទានកាមគំនិត របស់នឹងទុកគិត ធនក្នុងប្រព័ន្ធដឹកស្រាយ នាំឱ្យនឹងទុកពិពាកិត្យ ឱ្យក្នុងនៅ ក្នុងណាស់ ។ ចំណោកខ្លួននឹងទុកទាំងនេះ ចាស់ហើយ មិនស្វែរត្រូវយាទាម ចំណោះសេចក្តីស្រាប់បុន្ណានទេ តាក់មានវាទាមួយច្បាប់ ហើយ កំណែ និងមិនចំណុចទៅនៅក្នុងសំបុរាណិនបន នៅថ្ងៃយកម្មានតំបនីន នានជាក្សោរខ្សែខាង

តុងមាត់ថា “ សូមខ្សែពេជ្រោរទទួលច្បាស់យើងទៅកន្លែកទេកនិភ័យទាំង
 មួយមិនធម៌រាកចាតុ សូមផ្ទាយថែរក្រាមាមាយក្នុងខ្ពស់ខ្សែពេជ្រោរយ៉ា ទាំង
 ពេជ្រោរកនិត្រកញ្ចាយកនើតំនរនេះ ឱចកស្សវិនេះតំនរមានកំណត់ឡើង
 អល់ម៉ែនេះ ហើយសមាខេតុនិតិមកអល់ឡើងនេះ ឬ៖ស្រមោល
 និនកការដែកស្រួលមកពាំង កន្លឹប្រោះអាជីវិតកាត់សូម្យលើនេះ ទាំងឯុទ្ធផល
 មួនចុាំលើងចុរាល់ តាតីមមេរី បុរុលក្បន់ចោរដើរធម្មតិកទេនេះ ឬ
 មិនឯើទេនៅកនិត់សំណាក់ក្នុងទេតាក្រើ តាក់ដើរធម្មតិកទេនេះទេ
 នេះ ឬធម្មតិកទេតាក់ដើរធម្មតិកទេ នៅកំ មកណាយរយាមក្រង់កទេន
 នៅក្រោចារេនោះ ។

ថែទុកដី ៥

យកជាយត្តិខោវិនិយោគនៃស្ថាយ

ឬ៖ មល់ពេលហើរបិតិកី ផ្លាយត្រីកបណ្តុំងារធមិត្តី
ចិត្តឯងធម្មីនិងលើមួយ អត់មិលខោវិនិយោគនៃច្បាកាត់ពេលខោរី ស្ថិ
ជិកអណ្តូនការាស់ខោវិហីយ នៅសល់ពេកទិន្នន័យនៃច្បាកាត់ និងមាន
ត្រាយឱច ដំរោះអមជាបិរីរាជ មិនយុរបុន្តោមកតករសាត់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ
ត្រាមកតាំងនូវច្បាប់នូនកត់ យិនមានកំរិងរាជ ធិនិយដឹងត្រារប៉ុទិស
ឱ្យមំណូនឯកសារបណ្តាញនិងតាមិនិងតាមិនិកី និតិកី និហីយ ។

ឯមទុកដី និងរាយនាំត្រាយការទាកទិន្នន័យប៉ុទិស និងឱ្យ
បុន្តែបុរីបុរីបិតិការតំបនកចេញចាលិខិត្ត នៅបុរីបុរីទីនូន នៅ
ប្រប៉កទិន្នន័យត្រូវ គេយិនមានមុន្តុស្ថិនិយរោមរោមសិកជណ្តុំ
ច្បាប់សម្រួល នាំរួមចោរិតិត្តិករោនការប្រើប្រាស់យុទ្ធសាស្ត្រកិច្ចចំការ
រោមអំណាច់សេចក្តីកំយកត្រូវមាន ក្រោមមានអនុករិយាយកិច្ចប៉ុទិស
ឡើង ម្មាន់បិយិតិកី ក្រុងច្បាប់និងក្រុងរាជ ពេលខោនៃកំរិងរាជ ឱ្យ
បុរីបុរីបិតិការតំបនកចេញចាលិខិត្ត និងឱ្យបុរីបុរីទីនូន និងឱ្យ

ទាំងក្រៃសារតាតីមឡើង ពើដំណឹកគាមរនេះគារបស់
បុរសម្បាក់លេយ៉ាចំកែ ដែលតាត់ទ្វាប់ណាមល័ និង៖គោរៅ កាលដី
ទេញម៉ែនីរវិនិច្ឆ័ន់ក្នុងថ្ងៃក្រោមធមុនខាងមុខ ឱ្យការ
ធម្មកនីមួយុទ្ធភាមដែរ និងការកំណើនរឿងជាលំអាប់ទាំង
មកត្រួតការអំពើថ្ងៃថ្ងៃបានដោលឡើងមិនមែនទេ ។

ណាក្រីតានិតានគយកទំនើកបំបទថ្វាវាមផ្លូវ ឬឱ្យ
មានឱកសាទីបក្សីបរាណកែងកែង ឱ្យបានឡើងខ្លួនពីរបាយបន្តុះ
ឡើងទៅវិនិច្ឆ័ន់និងការបាន ឧបាទីពាក្យដំឡើងកំណើនឱ្យ
អាហារទាំងពីរ ឧបាទីពាក្យដំឡើងដែលនៅក្រោមសម្បុរ
ទីបនានំបាក ឯិលេខែរិកជាតិនៅទាំងឱ្យជាយុយដ៌សម្បុរ
ទាំងការ ឱ្យជាមុខក្រុងច្បាប់និងក្នុងក្រុងភ្នំបានត្រួតក្នុង
ផ្សេងៗស្របពិនិត្យបាន មានស្ថិកសិក្សាប្រាការបានច្បាក់តាមតារ
ស្របមិនជាបានរិលិកមិនជាបានត្រួតក្នុងតាមតារ ត្រួតក្នុង
មួយមិនជាបានដែរ ហើយឯិលេខែរិកជាយុយដ៌សម្បុរមកនីមួយៗ
ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ
ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ
ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ
ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ
ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ ត្រួតក្នុងសម្បុរិនិត្យបានដែរ

ចំណោកអូកនៅទីក្រោង ត្រានេះមាននៅចិត្ត ពីការអូកតែកុបម្ម
នៅប៉ាការងាររត់ចាកចេញថាលម្អឺសវិយ័យ ឬចិត្តបខ្លឹះនេះ
ទទួលអភិសលម្អឺលំប្រវតាក់ខ្លួនខ្លួន និងស្រាវជ្រាវតែត្រាស
បង្រួន និងទ្រពុសម្អឺ ចាកចេញមកពីខ្លួនទៅ ឬតាតិកយកនៅ
ត្រីវិវេជ្ជការស្រើយោងសារនឹងគេ ឬវិយុទ្ធគិត្តុត្រាបណ្ឌិម្ធេះ” ។
ណារត្រីកំណុងកំហណ្ឌុនចិត្តសុំនេះការអូកដៃវិយ័យ ឬទេ
ប្រាប់កំណុងសុំសំលេងឯការិយាយមកការនៅនៅថា “ណារត្រី ក្នុង
សំណើរាយឱ្យការអូកដៃរឿងចិត្តលមកណល់យុទ្ធគិករាយិយ ត្រូវនៅក្នុង
តិចូរិម្ពេជ្ជការ អល់ម្អឺនៅការ ឬវិយ ឬនៅក្នុងប្រុងប្រើប្រាស់ទៅទីនេះ” ។

ឬ៖បន្ទិចមក ននេះគោរពបរទេសលំខិត់នៅ តាតំប្រាប់នៅ
ការកំអូកបររទេសិរិយប់ ហើយហេក្ខុនិងចោរុំដើរ ដើរសំដែននៅ
តាមប្រកម្មយវានេដើរិងម្អឺលំប្រុងប្រាស់ ។ និងនៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុក
បណ្ឌិរថា ពីម្អឺនៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុក
បណ្ឌិរទេ ពីម្អឺនៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុកបណ្ឌិរទេ ?

ន ន ន ។ នៅក្នុង ម្អឺនៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុកបណ្ឌិរ
មិនខុសពីម្អឺនៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុកបណ្ឌិរទេ សង្គកំណស់ពីរជាតិមានទំនួលបាយ ពីប្រាប់
នៅជាមុកមានទ្រពុសម្អឺតិត្តិស្តីរស្តីរស្តីរនៅក្នុកបណ្ឌិរស្តីរស្តីរ
នៅក្នុងបណ្ឌិរស្តីរស្តីរនៅក្នុកបណ្ឌិរទេ ។

ជូនជាកេណៈទៅ : មានមនុស្សម្នាក់មានចំខ្លស់ដែលមាន
ចំណាត់ប្រើហេលអាយុ ៥០ឆ្នាំ មុនការដែលលួម កាត់សក់ត្រឹមខិស្ស
សម្បាយ នៅក្នុងចំណុះចុះទៅ : ឬ៖តាតំក្រឡើកដើរពាណិជ្ជកម្ម
គិតិយោប់ ឪសក្រោតាមិត្តយោងស្ថិតិស្ថាល ព្រមទាំងនឹងក្រុង
ស្រីក្នុងម្នាក់ដើរក្រសាយទិន្នមាយកម្រិតក្នុងតាតំកាត់ៗ និកក្រកអរ
វិករាយមិនមែនសុំចាប់ផែនទូលាករៀនទៅកាត់ទៅ ហេតុលមកក្នុងតុះរកទី
ក្នុងសម្រាប់បុរាណ នៅអីយុ ឪប្រការការិយាល័យទេញទៅ ។
ឯកតាតិយោប់ ឪប្រមុនិយាយទៅនឹងក្រុងតាតំតោះ : “ ចូរក្រុងសំណែរ
ទៅលោកអីទាំងនេះ ” ហើយឪប្រមកត្រាប់មិនឱ្យ នេះហើយជាក្រុង
ស្រីក្នុងខ្សោះណាក្រុង ឯកតានឹងទៅត្រូវជាទុះ ឪសម្បាយរបស់រាយ
ធម្មានានឹងវណ្ណិម៉ាយ ។

តាប់ៗ រាយសីម កាលបិតានដើរមានរឿងបានមេដោយ
លោមណុកឬប្រសល់ប្រិមប្រិយមួយច្បាប់ តាតំទៅសំឡើងដើរមិនមាក់
ក្នុង រោយនិកការិយាល័យទៅក្នុងតាតំតោះ ឪប្រមករាយទិន្នមាយ
ព្រមទាំងក្នុងតោះ ឬ ! ឯកតានឹងបិតុះមួយក្នុងតាតំសោះ ក្រោប់តែ
មល់មកត្រូវទេះចំណោរបកនិងម៉ែនទៅនឹង លោកដើរមិនមេត្រូវទេ
ទេះចំណាយក្នុងតោះ ។ នាវិនានិកការិយាល័យក សំរុងស្រីក្នុងដើរ
ទុះក្រុម ប៉ះក្នុកទៅដើរក្រឡាតម្រីនរោងក្រុលចំនួនប្រាម

រួមទេកវា មុចជាច្បែះកណ្តុក នាយកដឹកជញ្ជូនមិត្តថា ” នីរបអង្សោដីយ
មិនធ្លាកម្មិមកទាំងទីឡាត់ត្រាត្រាត់ត្រាសៅម្មាក់នេះ កណ្តុក
កំណើនមកទៅដោយស្រួលកេដោនេះ ” ។

មួយសន្និ៍មក តាប់នេះ យាយសីម ដែលជាម្មាស់ច្បែះជាកម្មវ
ទេវកម្ធិត្តកាត់ ហើយនិយាយសំណើសំណាលសាកស្អែរថា :

ន ប . ចុះបង្រិះមួចកំពាតមួមាត់បុគ្គលិកដ្ឋានមិនដែលរើលើមក
លើនេះ ? ចិត្តករុងចុះថារវរល់ ឧល់នឹងថែរក្សាទំការរួររាយសំណាំ
ចុះបង្រិះមួចរវរល់ដីផែ ? ។ តាប់នេះនិយាយទាំងដែលការិយលម្មរ
និងស្រើសិរីនូវមានថ្មីរបស់ខ្លួន ។

ន ព ស . និច្ចនេះដីយ ត្រាមកនេះមកទាំងកើតឡើងទំនុញនរបស់
អីមកទើបនឹងទេ ថែមទាំងយកទូរូបមកឱ្យអំពីលំបែងនេះទៀតនេះ កាល
ពីមួយិសមិញ បែងចែងមិនប្រាក់ ? ដែលកត់លំហោះនៅម្មាក់ត្រាប់
ឱកនេះក្នុងពេលវេលាដោះ ?

ន ប . នាម ខ្ញុំឱ្យកំណើន ថែមទាំងរួមសុរាណពួយខ្ពស់រាយកមល
នេះទៀតនេះ ចុះចិត្តករបង្រិះត្រាំនៅដែលការិយ មួចមិនទាំងរួរ
ថែមិកជណ្តុនទ្រួរសម្រួលិមកនៅនេះនេះមក ខ្ញុំចេះពេលទីនេះមិន
ទូរការបំបាត់ពីភ្នំក ។

តាតីមេរោង កាលបីពាន់រួសំនិត្តសុរាយកនោះ ត្រូវចំនួនខ្ពស់

មួយទេ: កើតិកក្នុលអូលណែនទៅដីម្រោង កៅត់ហាមាកំនិយាយសបទទៅ
មិត្តិរ្យមិនូច ហើយធ្វើមួយក្រោមអង្គយនៅលើមិត្តមិនីង ។

ទៅណែនការប៉ែង កាលបិតាបាយឱ្យអាការៈ: មិត្តមួយទេរ៉ា តាក់
ពោះថាលុកទីនឹងបានក្នុលប៉ែងបាន ឯធម៌មិនីងបានក្នុលប៉ែងបាន
មាត្របាន មួយទៅនឹងកើតិកក្នុលប៉ែងមិនីងជាតា តា គីមឡើង មាន
ហេតុមួយទេមួយទេ ? មួយសម្ព័ន្ធមកដើម្បីបានកាតិមឡើងហាមាកំនិយាយទាំង
រាយការអូលឡើងទៅ “ និមួយនឹង កាត់លេហោះដែលហោះមកនូវការ
ត្រូវបែងការឱ្យិលមិនូច ” ត្រូវចំណួនបាន ហើយតាកំនិយាយរាយការប៉ែង
រឿងរាយការប៉ែងទៅ ឱ្យមួយទៅនឹងកើតិកស្ថាប់ពេទ្យទៅឡើងទៅ :

ទី ១. និយាយអំពីក្នុលក្នុយមិនមទុសយុទ្ធសាស្ត្រៈទាំង
បុន្ទាន់ បានទូលារបែងប្រាកោះចូលក្នុលក្នុយទេ: មកពីក្នុលរកពេញ (សិរីនិន)
ត្រូវសក្សាយ ពេកទេ សំប្តូរពីក្នុលមិនដែលឱ្យបានបុចចិត្តហើយ
មិនសោរៈ មួយឡើងទៅក្នុងផ្ទះសុខទៅក្រុង កំណើនិភិត្តកំប្រឈរបាន
ឡើង ។

ទី ២. និយាយអំពីត្រូវសម្រួលិតិទាំងបុន្ទាន់ទុកក្នុងផ្ទះទាំងអស់
អស់ ពេលទេសទូលាប្រាកោះចូលក្នុលក្នុយទេ: ហើយតាកំប្តូរមិត្តគិតមិនិលេច
ទៅជាត្រូវប្រាកោះដែលតែមានមួយសំបុត្រប៉ុងប៉ុងពេលរក្សា ក្នុងមិត្តតាកំប្រាកោះ
ស្ថិតិតែទៅរាយការអុកអាយុវិរិទ្សនៃសំបុត្រ នត្រូវបានសិរីកិត្តការប្រាកោយ។

ទី ៣. និយាយអំពីនិរណាក្រី ឡទ្វូចនឹងខ្លួនគាត់បាន
ឡើសជុំពីការអនុវាយនេះ មកពីកោលនោះមិនបានឡើកឬឡើងទេ ។

ទី ៤. និយាយអំពីកំព្យូងដែលបានទទួលរងគ្រោះទាំងអស្សាល
ម៉ាន ចាប់ពាន់ពីនិពត្យរកណ្ឌាលដែលជាកំព្យូងទូទៅគាត់ នឹង
ឡើកឬវ្មានជាប្រាកេដល់មាត់ទេ ក្រោមទាំងនឹងឡើក ។
យោយអតិថិ៍ ដែលទាំងបណ្ឌាលឱ្យសុទត្តក្រោសុំ ស្ថាប់បណ្ឌាតែ
ទូរឱ្យិនិកសុំឡើងកំស្មុំរបាយការ ។ នៅកន្លែងបុំណ្ណានិយោងអនុវាយនី
ឡើយ ។

ចំណោកវាទោកប៊ែង យាយសិម អង្គយប្រជាប់ស្ថាប់បាតា
តីមួយឯង និយាយសារសំណូអំពីសេចក្តីវិនាសអនុវាយយ៉ាងចំឡើង
មិនអស្សាយ ដែលប្រទេសឡើរមិនដែលធ្លាប់ចូលប្រទេសៗ ។ ឥឡូវ
ពាតីមួយឯង និយាយចំណោកប៊ែងពីយ តាប៊ែង យកដោកកំព្យូងបែលក
ត្របៀវាមីនៅទៅ : “ នឹ ! តុល្យាមីយ ! មកត្រូវទេកិយវ្មានជាបាម
តួនាទីសំបើងអូកតិចមួយ លុកក្រោសុំដែលលាងកប្រព្រឹត្តកាមួយ
និងយ ស្ថាប់ក្រុងដែលជាមួកសូកត្រង់ការអុចិកធម៌ទៅរិល
នៅកន្លែងបុំណ្ណានិយោងអនុវាយនីសោះ ” នេះពីយ គេហេតុមួយកំ
ឡើកឬកិចចម្បាចំបីយកប្រុងពេលទេសឡើងទូលទួលអូក្រមេនាមួយតួនាទី ។ ទូ
ឱ្យិនិកសុំឡើងកំស្មុំទៅក្រោសុំដែលចំណាំ មានកិចចម្បាចំបីយកំ
ឡើងដល់ទៅក្រោសុំដែលចំណាំ ។

យុទ្ធដឹក សមភាគជាមួយនេះទូទៅវិនិច្ឆ័យនាក្រប់ចំណូនយ៉ាងណាតានៅ។

ឱ្យតាមបេងបែងបំបាត់សេចក្តីបែលាងាតា ធើបាតាគីមេឡើង
និយាយភាសីខាងតាំង :

ឃុំ ! បង្រៀនបង្រៀននេះ ព្រាណ្វារកសុំតើក្នុងស្រីនីងនៅនេះនៅ
តាមពេកបង្រៀនអាណាពិតមេដ្ឋានជូនប្រឈមប្រឈមតុកដូចជាទីនីងចុំ ទាំងវិញ
រួចទូទៅបង្រៀនមកយកទៅវិញ ។

ន ឯ . ឯៗមានការខុសត្រូវរួមឱ្យបង្រៀន ចំណោកចិត្តខ្លឹមស្រួលថ្មី
របៀបនៅប្រាសាច្បាស់បង្រៀនអូកម្មុចជាបង្រៀនបានឱ្យការបស់ខ្លួន ដើម្បីបង្រៀនមាន
ព្រាក់ទុកដីសោហូរូយ៉ាវេដ្ឋាន ?

ន ឯ . ឯិលាក់តាំងអីបូនអិយ ក្នុងខ្លួនបង្រៀនជាបានព្រាក់ទុក
ផែវិញ ពីឱយនីខ្លួយមានមុខយ៉ាវេ ទម្រង់ប្រឈមបុលជាមុយមិន
មែលប្រឈមតាមជាប់នីងនានាថូរការមកកំណែ៖ “ ថាបីយគាត់ទៅរាយក
បង្រៀន រួចនិយាយភាសីខាងតាំងទៅ ” កាលណាតារត្រូវបែងប្រឈមកិច្ច
របស់នេះទៅលក់ ដើម្បីយកព្រាក់ទៅតើសោហូរូយ៉ាវេ រកដូលមនុស្ស
និតាំនរោះ ។

ន ឯ . ឃិ ! ឱ្យមូរច្បាប់ បង្រៀនព្រាក់ពីខ្លួន ៥០០រៀល នៅទីក
នៅសោហូរូយ៉ាវេ ឱ្យកាលណាតារខ្លួនខ្លួន ប្រុកបង្រៀនឱ្យកម្មាន
ពេកសុមីនីតាប់។ ព្រាក់ដំណឹងមកខ្លួន ខ្លួនឱ្យសិរីណាករាជនៅ

ធ្វើ តម្លៃវារ៉ាទេង និងណាតកំពាំង តីត្រីលុយ ម៉ែន និយាយអូឡូ ហើយ ដើរដើរសំណែនខ្លួន ចាក់សារយកត្រាកំ ៥០០រៀល មកបញ្ចី មិត្ត ។

ន ន ឯ ។ ឬន បងអរគុណាលិខណាស់ ឬដំណោកសុណាន តម្លៃនេះ តើជីថុណាទីយ ? ឬសម្រាប់មុខប្រុសតីមួយបីន ឬ ? ។ តាតីមួយនេនទូលាយកត្រាកំដើរការប៊ុនហើយ ប្រុមិល្អរក បុងចិត្តនឹងអារម្មណីក ដោយហេតុពេទ្យទូទាត់កំណើកនឹងទូលាប់ត្រូន សេចចេង្ខែក អល់ឱយិល្អបុច្ចាប់ត្រាកំរយុទ្ធមកបុងចិត្តនឹងអារ តុកបម្រា ។

ី ! តូរឱ្យអាស្សរសល់តាតីមួយនិងណាស់ ត្រាប់ជាមួកមាន និងចាកចាប់សែន តម្លៃនេះ ឬដូចណាកំ ត្រាកំ និងលំដូចណាកំ ។

ន ស . ពនៃបង ក្នុងមុខប្រុស ឬលមកបុងចិត្តបំបីនទីក អាយុពាន ៦៣ឆ្នាំហើយ បុំឆ្លើងមិនមែនតិចតិចរកប្រុងប្រយោជន៍ទេ ព្រោះ តិចការទេវិញ បងបំពេល់ទៅត្រាំប្រាយ។ ពនៃតិចរកវិញ ។

ពេលវេលា៖ ប្រាប់សុវិយារៈកាត់តិចបុងបីន ថាលិកនិពន្ធ ក្រោមប្រាកំមកលើកសុទ្ធតា តាតីមួយនេះ ប្រាប់ប្រាប់លាមិត្ត ហើយហេតុរៀងទេងមកប្រាប់ទិន្នន័យ៖

និងភាគគ្រឿង ពំលាក្នុងប្រព័ន្ធបែងប្រាប់ប្រាប់លាមិត្ត នានេះវិញ៖

ចុះក្រោម ថ្លាក់ខ្លួនខ្លួនមាត់បាបើដី ប្រើប្រាស់គេកំពើលប្បៈហេស
ត្រាង់ដើមកនៅអាគាសំយោយសារនៅ កំឡើងទៅលកំណើនូន
នាន ម្យានឯកសារធម្មតា ថ្លាក់ខ្លួនជាន់ប្រើប្រាស់ជាប្រើ កំដើរនៅ
លើនៅយោងផ្ទះនៅ ជាការមិនគឺ ប្រសិទ្ធភី នាន់តាមគិត កំ
បណ្តុះបណ្តាលយុទ្ធសាស្ត្រកំណើនខ្លួនត្រូវនឹង ។ ល្អាប់នាន
មិនបានយកលើត្រាង់ ទំនុកនៅនីវិធីជាក្នុងយោងនូវចិត្ត
រួមរាយនិតិវិធីរាយការនិងនិតិវិធី បុរីឃុំ និងអស់ទាំងសង្គ
ពាណិជ្ជៈ ក្នុងជួនមានត្រាង់ច្នាក់ប៉ះបានលកំណើន ។ និតិវិធី
នៅឲ្យរាយ កំណើននៅ នាប់មកព្រាប់រួមរិបាយតានិងកិច្ចការ ថ្លាក់ខ្លួន
កំព្យូយាពារមួគិតិវិធីនិតិវិធី ក្នុងលាយបណ្តាលយោងជាកិត្យជី
ម្មាត់ចាប់ខ្លួនឡើង ។ តាក់ត្រាំរួមមួយថ្ងៃ៖ ហើយ និងហេតុនិង
មកនិតិវិធីប៉ះថា ។ និងនិតិវិធីនៅ និងមាត់ជីនិងហើងជី នា
ក្រឡូប៉ះខ្លួនពីរកម្រិតម្មាយនាន ។

ពាកិម្មឱ្យឱ្យិយាយថ្ងៃឆ្នាំក្រោម និងថ្ងៃ សម្រេចប៉ះសេចក្តី
ហើយ ដើរចេញទៅ ទាំងអ្នកទីកន្លែកហូរចេញរហាយតាមតាមត្រូវ ។
ទំនុកនៅវី នាន់យុរសំឡើងមិនបានយករាយខ្លួនខ្លួនត្រាធិតិ
កន្លួយនូវក និងបាកចំរួមយំក្រើកក្រុល មិនយុរបុរាណរៀមាត់
យាយសុំមប្រភួកហេតិថិចិត្តលើខ្លួនផ្ទះ ។

ចំពុកទី ៥

ជាព្រឹត្តិស៊ែវគ្មោះគេងកម្រៃនាមិនល្អ

ចាប់តាំងពីថ្ងៃនៅមក នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការ
ស្រុករាជធានីរបស់តាមរាយ តុកបានចូលរួមចំណេះចំណេះកិច្ចការមកដល់ ពេលចូលម៉ាទ
នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការមកដល់ ពេលចូលម៉ាទនាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់
នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការនៅក្នុងខ្លួន រហូតដល់កិច្ចការស្រុក
បុរាណុរោ នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការនៅក្នុងខ្លួន និងកិច្ចការស្រុក
ណាគត្រីណាស់ នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការស្រុកបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការស្រុក។

នតាព្យាយ តាំងពីពាន់ណាគត្រីចូលមកនៅក្រោមផ្លូវជាមួយ
នៅលាងជាតិ តាក់ពានចូរកំណែងជាបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការ
នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការនៅក្នុងខ្លួន និងកិច្ចការស្រុក
លេចក្រីករាយសហប្រាប់ពេលវេលា ហើយនៅក្នុងនៅក្នុងណាគត្រីណាស់
នាយកដែលបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការស្រុកបានចិត្តទុកដាក់ចំពោះកិច្ចការស្រុក។

ចំណេះកិច្ចការនៅក្នុងខ្លួន គេចំណេះកិច្ចការស្រុកបានចិត្តទុកដាក់

ត្តាត់ ” ណាត្រីជានវិមុយគួរឱ្យទេញចិត្តណាស់ នាងមានកិរិយា
មារយាមសុភាពរបសារ បុកតារទិន្នន័យដើម្បីលទ្ធផលនៃការងារ
រួមថែម បុំផ្ទើមកិត្តការណិតស្ថិកនាន់មកជ្រើនឡើងត្រូវបាន មាន
មនុស្សម្នាក់ដែលធ្វើបំភាគនៅកិរិយាមារយាមខិត្តខ្លួច គេងនឹងឱ្យទេញ
ទាំងក្នុងស្រុក (គិយុបសិរិយាណ) ទូទៅប្រុស តាមប៉ែង យាយសុំ ដែលជាតា
ម្នាស់ត្រូវបាន ។

សិរិយាណភាពខ្លួនខាងមុខត្រូវបាន សក់កាត់ឡើងសុំប្រព័ន្ធអ្នាត់
ត្រូកគាំទ្រ មុខមុលសាច់ស្មាគ តម្លៃនេះសមមួយឡើង ត្រានីតិការី
បន្ទិចបន្ទិចសោះ គិតពេកពេកខ្លួចសៀវភៅកាត់ហូបាតំពេះមួយរៀបរាប់
ណាត្រី ។

* * *

សិរិយាណ កាលបីបើយិច្ឆុរបនោមលោមណុលីនិរឿនូ ហាក់មួច
ជារីសិទ្ធិកណ្តាត់ទុកដាក់ទុកដាក់ស្ថានស្ថិតិ មកចិត្តនៅនឹងកំរូច្បាស់រៀលា
ណា យុវជននេះតែងតែមានចិត្តលោមនៃស្ថាយឱ្យករាយណ៍
ប្រមាណ មួយឡើង គិតនូវបំពេញឱ្យតែមានកោលរៀលាបានកាស្ថាត់លួម
និយាយកិច្ចការណូនុងលោមឱ្យនិរស្សាផ្លែងខ្លួន ។

ចំណោមខាងនៅវិ កាលបីមិនខ្លួន យោយបើយិច្ឆុរកិរិយាសិរិយាណ

ថ្មីការុសពីពេទ្យច្បាជ់ហើយ នានាបែបដែលត្រូវឱ្យគិតជាព្យាយកំយឡុង មុន
ពីរក ណាមួយចិត្តគិតខៅបិតា ណាមួយត្រូយពារម្បខាងច្បាជ់ការ
យោយសេចក្តីព្រៀបឱ្យរបស់សិរីភាព ។ ពេលយប់ ត្រូវបានត្រូវក្នុង នានា
ពេលដែលអុំដឹងបានពីរបៀបនៃក្រោះ សំណែនធនា សំខីរិតានាលូចពីទុក្ខលុំ
ឱ្យស្រួលយប់ចូរក្នុង ហើយនឹងស្អែកឱ្យនានាកេចតុកពីល្អាងសិរីភាព
ដែលជាមុន្តុស្សនានាកំតាប់ចិត្ត ។

—*—

ចំពុកទី ៦

គារប្រើបាយអ្នយកវ៉ា នំសំបុត្រីតុកជាត្រីមក

មានថ្មីមួយក្រោះស្ថិយារៈប្រឈរទៅទៅទំណាកស់ខោបីយ លិច
ប្រិទិនធប្រើក្រ បីយទោលេពទីរសិរីកណីក្រហមប្រាលដូនេខ្លួន
មួយចំបែងមេយកិចិសវាងលិចមក ។

ណារីទានេប្រើយចិត្តគិតមិនលេច ឱធម៌ក្នុកដើរទៅរក
ទីរាលមួយ រាលទោះមានស្វែកុកហាស់ឡើងខ្សោរស្រាក់ ដែល
ជាក្រោងនៃអ្នកគ្មាលគោកបី ដើម្បីចង់លំហែនិត្យឱ្យសាយអំពី
សេចក្តីទុក មិនយុរបុន្តានទៅកំពង់ចានទៅមែល ក្រោយកនោះយែល ដើម
រួមមួយដើមមុះកំរែទីទោះ មានបែកមិកសារវាទំម៉ាកវិកត្រា
សំពាលេប្រាលប្រាលកណីលេងប្រើបាយ នាសពេញលើដើម ឬ
រាយភាគកំពាយបកក្រិនបុញ្ញសាយភាយ ក្រុមបុរុយុបុមកត្រា
ឱ្យជាជីមទោះមួយមែល ទិកចិត្តកំប្រឈម ណារីចុលទៅអង្គុយ
ទិប្រឈប់ប្រាមដើមទោះ ចុរីទានេវាំនៅមិលទៅក្នុកអ្នកគ្មាល
គោកបី ដើរបុរុយកប្រើបាយ នាំត្រារកំលែងប្រុកបោកប្រែក្រុងប្រើបាយ

អីនកន ួនលើលុយនិសនមានបៀប នឹងក្រចចាបិកជាមីម ។
ពេលនៅនោះមានត្រូវប្រើបានដំឡើងម្នាក់ត្រូវបាន សំឡើងយាំង
អនុញ្ញាតឡើងទៅ :

“ និភ័ណ៌សិរិយាយមេនេតាបេទ ।	នរិតនឹងនៅលើខ្លួនខ្លួន ។
ពិភាក្សាកំពៀងកំពៀង ។	នឹងខ្លួនគឺត្រូវបានដំឡើង ។
ស្រុណភាពស្រុកខ្វះទ្រាប់ពាណិជ្ជ ។	ត្រូវគឺត្រូវបានដំឡើង ។
មួកនឹងថីក្រុងនឹងប៊ូនិច ។	មកពាណិជ្ជរក្សាប់នៅក្នុងក្រុង ។
មិនហានធ្វើនៅថ្ងៃនៅថ្ងៃ ។	ថ្ងៃនៅអនុការធម្មាននិងសារ ។
និនាលុបនៅក្នុងមាត្រាសារ ។	មែនក្នុងមាត្រាសារនៅឯណូសម្បែក ។
អនិច្ចានិករិទ្ធិនៃសនកំសកំ ។	មិនមែនត្រូវបានដំឡើង ។
មានតុលិកនៅក្នុងការការពាណិជ្ជ ។	មកនៅក្នុងបានដំឡើង ។
រក្សាសម្បាយម្នាក់នឹងនៅថ្ងៃ ។	កើតិច្ចាប់ថ្ងៃកំណែ ។
ទុកដាក់មួយខ្ពស់នៅថ្ងៃ ។	ទុកដាក់ថ្ងៃកំណែ ។
ពេលយប់ព្រោះសារពេន្យ ទាំងទុក ។	ពេលព្រោះសារពេន្យ មុនាំនៅមេដែល ។
និកលក្ខកម្មនុណកកល់រំលោ ។	និកម្មនុណកកល់រំលោ ។
ស្រុណភាពធម្មានដីលើយីរិ ។	កុលនិយមានស្រួលឱ្យមិន ។
និនុប្រាកំសុលវិកិច្ច ។	នូវឱ្យបានដំឡើង ។
ពេលនៅត្រូវបាន និកត្រូវបានដំឡើង ។	និកត្រូវបានដំឡើង ។

មួយមិលដូចខាងមីនា ល្អាល់ឡាស់ជាមាត្រកន្លែងត្រូវបស់វានេះក្នុងពេលិក
ត្រូវបាន ។ ត្រូវមាណកេងតាមទទួលប្រគារត្រូវកំពង់បែកអស់ផែរ
និងក្នុងម្នាយ ឬបង្កើតនឹងទូលាមិច្ចកម្មទាំងអស់គ្មាន រស់នៅតីក្សបរា
ម្នានកំពង់ ឬដោយពេលនៅក្នុងត្រូវបាន ឬជាប្រជុំនឹងចុះហើយ
នាមវិស្វករហ៍និងក្រុមការប្រព័ន្ធដែលត្រូវបាន ឬដើម្បីបង្កើតនឹង
មាណកេងទទួលប្រគារត្រូវកំពើមួយឆ្នាំស្របិត សំណែនការក្នុងការការងារនិង
ទីក្រុងការកំពើបញ្ជីរមក ។ ចំណែកនាមវិធីមួយស្របតាម ឬដើម្បីបង្កើតនឹង
ទីក្រុងក្រុមការប្រព័ន្ធ មកតាមវាត្រូវ បច្ចើមកម្ពុជាបស់មាណកេងវិស្វក
រហ៍និងចាប់តាមក្រុមការប្រព័ន្ធដើម្បីបង្កើតនឹង ពេលនៅក្នុងការកំពើ
និងក្នុងការកំពើបញ្ជីរមក ។

តាប់រឿងរួមបានបើឱ្យ មានយុវជនម្នាក់មាយប្រិហស ៦០ត្រូវ
ការងារសំណើម មានក្រុមក្រុម សម្បូរសិក្សាតាមការងារ មួយការងារនៃនាំ
ការងារសំណើមបាយសក់ការត្រូវបាន ត្រូវក្នុង ត្រូវមុនការងារ
(ឈ្មោះវិក) វិកនានសិក្សាត្រូវជាបានប្រភាគប៉ែក្រលក្តុមិត្រា (ឯិបុំម) ឬឯិប
កែលិកសាលាដែលពិសាលានិភាគលិយ សិក្សាត្រូវក្នុង អ្នកជាក្នុងក្រុម
និងក្នុងការកំពើបញ្ជីរមក ឬដើម្បីបង្កើតនឹង ស្រីប្រុងប្រយោជន៍ ស្រីប្រុងប្រយោជន៍
និងក្នុងការកំពើបញ្ជីរមក ។

យុវជននេះដើរពីនាយក សំដែលមិលាប្រជុំនៅក្នុងការកំពើបញ្ជីរមក ។

និនាសបម់ខាងក្រោមអាសយដ្ឋាន
អង្គរ៩ សុយ ពិភ័ណ្ឌ ។
មិនចូលរួមជាមួយទាំងអស់ទាំងអាសយដ្ឋាន
មានតុលាប្លើទៅក្នុងបាយក្រុងស្រី ។

នូវរាជមិនិតជាមួយព្យៃ៖ ដែលអង្ឃមកប្រើកនោះផែរ ទុះគេដើរកម្រចំ
មករកអង្ឃមានការណា វីឡេៗ "នាងខែកម្ពុជ្យៃ៖ ហើយ ក៏ដីមួលប្រចាំ
ឈ្មោះកម្រិតខ្លោះ នូវបិត្តកំរាយដោយអួនជាប្រើ ទាំងបែងប្រាប់
ជួយប្រឆេះជាមួយនឹងបុរសភាពិស្វាត់ផ្សេះលោះ ម្វោះ ហើយ
សេចក្តីកំរាយពារម្បទិនការរៀនខ្លាស់ ច្រាលច្រេងបំពើក្នុងទ្រង់នាង
មួយវេះពេច ឬនេះឬមានប្លែវេចប្រើបាន មេរោគឱ្យបានក្រឡាយក្រឡាយ
មករ្កាម ហើយតាំងក្រឡាយកម្រិតខ្លោះបុរសនៀក ដើម្បីប្រាកដឱ្យឱ្យបាន
ប្រមិនជីវិកដែលមែនមានដីនៅក្នុងបុរស ២.៣
ដំឡានចិត្តណាមួយដែលបានធ្វើឡើង ហើយវានិញ្ញាចិត្ត និងដីតាន ២.៣

នៅ . ខ្លួនដើរកនាងនាំសំបុត្រមួយច្បាប់ទីលោកវីរុកនាង
មកចុះ ។

នាងខែកម្ពុជ្យៃ៖ ខ្លួនមិនអាចបាន "នាងសុកនាយកនៃទូលសំបុត្រ
យោងរហូត ហើយដើរកនាងនាំសំបុត្រមួយច្បាប់ទីលោកវីរុកនាង
ដែលបានធ្វើឡើង ហើយវានិញ្ញាចិត្ត និងដីតាន ២.៣

ណាក្រើ . ខ្លួនមិនអាចបាន "នាងសុកនាយកនៃទូលសំបុត្រ
យោងរហូត ហើយដើរកនាងនាំសំបុត្រមួយច្បាប់ទីលោកវីរុកនាង
ដែលបានធ្វើឡើង ហើយវានិញ្ញាចិត្ត និងដីតាន ២.៣

នឹងចិត្តកសិរីយ គិកចូលបែងចានីយបិតាចិទ្ធិយើងមក នឹងកំយើង
អារ៉ាង ទីបែងចានីយបិតាចិទ្ធិមកអារ៉ាងមក :

ខ្សោះពួកខេត្ត ២៣ នៃ ក្រុង ឆ្នាំ១៩៩៨

អំណីនរបស់ខ្សោក ប្រជាមក្សាទីពាណិជ្ជកម្ម ! ខ្សោក
ពាណិជ្ជកម្មប័ណ្ណិទេទេទីរី ទាំងរាយការពិត៌ម្ភរៀបចំរៀបចំរៀបចំ
ទីបានរួមចិត្តខ្សោក បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។ ខ្សោកបានរី
នៅស្ថាប់ដីពីខ្លួនខ្សោក មានច្បាប់នៃបែងចានីយបិតាចិទ្ធិ មកប្រជាមក្សា
ដើម្បីមានឱ្យរបស់អំណីនរបស់ខ្សោករាយការពិត៌ម្ភ មិនមែនកៀវិតទេ
មិនមែនកៀវិតទេ ។

បានក្រុង ប្រព័ន្ធដាសាស្ត្របំនែកឯកទីនេះ ពាយខាងក្រោម
នៅក្នុង ពាណិជ្ជកម្មប័ណ្ណិទេទេទីរី ទាំងរាយការពិត៌ម្ភរៀបចំរៀបចំ
ទីបានរួមចិត្តខ្សោក បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។ មានជំរឿប្រព័ន្ធដាសាស្ត្រ
ជំរឿប្រព័ន្ធដាសាស្ត្រ ឬដីរីទេទេទីរី ទាំងរាយការពិត៌ម្ភរៀបចំរៀបចំ
ទីបានរួមចិត្តខ្សោក បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។ មេដែលបានក្រុង បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។
បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។ ស្ថាប់ដីពីខ្លួនខ្សោក មេដែលបានក្រុង បង្ហាញនីងនាមទៅក្នុង ។

ពាក់ជាបច្ចុប្បន្ន កំរាគទំនួលចូលរិបាយដោយការទេរអស់ដ៏រ
មេដាយរហូតដៃក្នុងកម្មាធីនិង នេះថវិករួមឱ្យរាជីមិនប្រាប់ខ្លួនឯង
តម្លៃនេះដែលការពាណិជ្ជកម្មរាជីមិនបានបានក មើលីគិកទី
សមណកម្ម ទាំងបីនាទាក់កំពើចិត្តឱ្យរាជីមិនបានបានក ដែលនេះរាយក
ក្រោះខ្លួនឯង ឬមួយនាមរាយការណីក្នុង ទាំងខ្លួនឯងទីផ្សារ ទាំង
ចំណោះកិច្ចការរបស់គេក្នុងប្រជាពលរដ្ឋ ទាំងក្នុងការប្រាកបដ
សាខាប្រាកបដ នៃការណាមីក្នុងការទេរអស់ដ៏របស់ខ្លួន។

ମହାଶ୍ରୀ

គិម. ១៨២៤

ឈុំអានសំបុត្រនេះចុះរៀបចាប់ នឹងនាំរៀបចំប្រហែលអង្គភាព
ទ្រាំយករវោនដូចតាមកំអង្គមិនមែនជាប្រាស់មួយទេ ពីមួយទំនួល
ត្រូវបានបញ្ជូនដោយ មួយចំណេះដឹងក្នុងការបង្ហាញនៃការបង្ហាញ
ក្នុងការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញ
នៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញនៃការបង្ហាញ

ព្រមបង្កើសរាយសំបុត្រនេះដើមកដូចនេះ។

ណាត្រី . មួយចន្ទស្សាល់លោកពី ? ហើយស្សាល់អល់កែវិន
នោះទៀត ពានីនៅជាយសារអ្នកណា ព្រមបង្ហេះ ?

វិក . កាលខ្ញុំនៅថ្ងៃនេះសាលាឯិវិកាលីយសិលិរ្តិ មានមួយវិច្ឆិក
ពានីនៅទៀតរួចរាល់ ដូចជាបានយើងទាន់យុវជន៖ នោះ
ទំនិញកាលីនឹងខ្លួន ខ្លួនបានយើងកាលពីថ្ងៃដែលគាត់ដូចនោះមកប្រើក
នេះ បានបាត់កិច្ចនៅថ្ងៃនេះមកខ្ញុំចងចាំជាប៉ុណ្ណោះមានភេទ ។

ណាត្រី . ខ្ញុំអរគុណបង្ហាល់ហើយ កុំពេចចាបង កុំអិសមខ្ញុំ
និកប្រុយនឹងមិលផ្លូវរាជការជាយោងណាមួយ បង្ហីរីថ្ងៃទៀតទីនេះ
សូមពិនិត្យនីងសំបុត្រមួយច្បាប់នៅថ្ងៃនេះខ្ញុំវិញ តើពានបូឌី ?

វិក . ពានបាន សូមទានកុំប្រុយ បើទូកជានោះខ្ញុំខ្សោះត្រង់
កែវិនណា ខ្ញុំកើតឡើងពានទាំងអស់ បុំនូវខ្ញុំសូមផ្តើ កាលណាមីនាទី
យើងខ្ញុំប្រាយ សូមកុំខ្លួនគេដោយធម្មតាប្រាប់មិលនេះទៀតណាម ។

វិក មានវាតាយោងមួយច្បាប់ដូចនេះ អ្នកកំណើនបាន អ្នកកំណើនបាន
ទៀត ។

ពេលនោះទិសាត្រូនានសំណាក់ខ្លះក្រាលពេញប្រចាំថ្ងៃ តីត្រូវ
អល់ពេលប្រាប់សុវិយាលាថ្មីល្អស្រែមេនុយិត ប្រញាប់សំដែលប្រឹទិ
លេចចេញមកវ្មាម ហាក់បិច្ឆុចជាមកបំបែកបំបាត់ក្នុងរតននេះ នៅ

យកទវិណាត្រីមីបែកចេញពីផ្ទះរក ណាត្រីនានដើរចេញទៅ
ទាំងស្រុណាជាន់ វកាយទាំងមីនីមិលពីក្រោយខ្លួនទាំងអាស់ មិន
យូរបុញ្ញានកណ្ឍាត់ដើរត្រាយទៅ ។ អូតិត្រូក វកាតតែ ។ ឃើញទៅនៅ
ដើមលើមុខប្រុងប្រាយខ្លួន តាមត្រូវឈលណាត្រីនានដើរទៅ
ទោះ (គ្មានមាសរហាល) ។

ចំពុកដី ៧

សាខាលាត្រីជើងិញ្ញវិនាមទវោនៈខ្លួនឯ្យ៌តុក

ចាប់តាំងពីថ្ងៃនៅមក លាត្រីទាន់ទីនឹងឱ្យពេញនិយាយការសំណង់របស់បាន គិតថ្មីរៀងរាល់ក្នុងបន្ទីរការ ដើម្បីស្ថិតិយនា សំបុត្រកិច្ចការរៀងរាល់បិតា ហើយចាប់កើតឡើងនូវក្នុងចិត្តរឿងថា តាម យោយអញ្ចស់ត្រូវឱ្យមិនមែនចិត្តបន្ទីរក៏ ឬរាល់ជាមានសេចក្តីបេតិ មេត្រិមកុម្ភីបានអញ្ចប់ ឬទៀតមួយចិត្តបានស្តីបំណងក្នុងពេលឱែល អញ្ចកំណុងពេមានទុក ព្រះអ្នកជាមុនស្អាត់រក់ប្រជាវិនិស្សុទុក ឬជាមុនស្អាត់ ឬជាមុនស្អាត់ ពិតមួយនៃព្រះបានការយរបស់អ្នកមិនស្អាត់ ហើយជាក្រោម អ្នកខ្សោតទ្រពុសម្បភពិត តើអ្នកការ៉ែកិរិយាមារយោទល្បព្រឹមប្រវិថីថ្ងៃ សំត្រូវឱ្យមិនមែនទាន់ទីក្នុង ជាដាធាមទុស្សិយេត្តិការ ឬការ៉ែកិរិយាមារយោទល្បចោរបាប ឬទៀតមួយចិត្តបានស្តីក្នុងមួយ តើការ៉ែកិរិយាមារយោទល្បចោរបាប មួយមានរូបស្តិតាកំណងស្អាត់ នានាផែនក្នុងម្នាពាយមានទ្រពុសម្បភពិត ប្រចិន គិតថែរយកមកសុទ្ធទាមស្រាយបានមួយចិត្តអ្នកកំណង ដើរ លេងក្នុងរោងរាល់បាន ពេលយប់ដើរទាល់ក្នុង ពេលថ្ងៃយកទាល់

ល្អាច លួមសំពេលបាយទីប្រភាក់ឡើង រួចបាយហើយដើរនៅតាត់
ឡើក យកយប់ឡើងឡើង យកឡើងឡើយប់ ការ៉ាវិរិយាមារយោទុសទំនៃ
មិនត្រូវបែបបន្ទុចអ្នកនេះទាំងបូង មទុស្សបែបនេះអញ្ចិនត្រឡាចូរ
គុម្ភឡើយ ខោះបិមាណូរបាយលោមណុលីលូ និងទ្រពូសម្បត្តិករ
យោងណាក់ដោយ កំសុំមកកុំងិតកិច្ចលំយល់ដើរស្រាវជ្រាវ៖
សូមត្រឡាចូរកំពើមទុស្សណាកាដែលមានចិត្តនិស្សុរស នឹងសុវត្ថិភាព
ត្រូវ ទីបានល្អប្រាបាយបើសិនជាមានអាសន្នអនុត្រូវកិច្ចលំបីនាក់
រកត្រាតាន ។

* * *

មានសម្រេចឡើងមួយជាលើឡើងពេញូលីមិ ប្រារិយាការថែប្រែ
ខោះបោះ បាយសុធម៌ នាមមួលមាត្រាកំរត់គំនិតបុុលត្រូវខោះ
ជាតុកដីចាក់បន្ទូឡើងឡើងឡើលបេឡើងមួលនេះ ដែលស្ថាននៅខោះ
ប្រាបេឡើយតើឡើងគាត់ចំនួន ២ គិត្យម៉ែត្រ ។

ចំណែកទនវិណាគ្រី ពេលខោះខាងក្រោមសំណត់អារ៉ា និងការ៉ា
សបុម្មមុន្តុដីរសំដោនៅក្នុងកំណែអិកដីមីរីខោះប្រែបាយ ។ ឬ៖
សល់កំណែអិក នាង់ដោះសំណត់អារ៉ាឡើងប្រម៉ាចុះឈិតិចុះត្រាំក្បុងអិក
ទាន់ខោះ ហើយកំណែដីរសំណត់ខោះត្រាំក្បុងអិក ប្រាប់តីដើរស្រាវជ្រាវ

ទូកពួមមួយអំសញ្ញីម៉ា សំយោមក ទូកនៅ៖ មកភាគខែត្រួតពិនិត្យ នានា
ជាក់គុងចិត្តថា “អូកអំទូកនៅ៖ ពិនិត្យបងរៀន” ។ មួយសន្តិ៍ក្រោមក
ទូកបានចូលមកលូកកំណើងដៃបិនិត្យក្នុងផែលនាមមួយនៅ៖ នានា
សូរឡើរវា ថា : ឬបងអូកមកពិណាទា ?

វា ឯ ។ បងទិន្នន័យកិច្ចការពេទ្យ ផែលនៅក្រោមនាន
ពេណា៖ ។

នានា ត្រូវការពេទ្យរាជរាជសូរតិចបុំណ្ណារៈ កែប្រែប់ប្រែបាល
ឡើងមកធ្វាល់ក្រោមា ហើយស្រួលការកំសំណត់អារម្មណិត ឲ្យចិន្ទរោទ
និតរក ។

វា កំណើងដែលអូកឡើងលើគោក ឬវាគ្រោះឡើងដើរ ឬដើរ
ណាត្រីជីរមកនិកមួកកំលប់ត្រូវការ ។

ណាត្រីនាមបុតិពិព្រោះពេជ្រមួយនឹងនានា ពុទ្ធប្រជាពលិតិ៍
បុរស ទិន្នន័យពាក្យខ្សែបា ថា : “ចូរបងអាណិតមេភ្លាយកិច្ច
ពេជ្រមួយនឹងបសខ្លួនខ្លួនដោយការពេជ្រ ហើយជំរុច ថា : ខ្លួន
ខ្លួនដឹងលោកយកិច្ចនេះ ខ្លួនបកទូកចាយរាយឬ ហើយសុម
ឱ្យអាណិតមាបា មកយកខ្លួនខ្លួន ព្រាក់នៅឯធម៌នៅជាស្រែ
របសខ្លួន ត្រូវនៅឯធម៌នៅ ឯធម៌នៅរបសិនិត្យបានត្រូវជាលុបត្រូវ
នៅឯធម៌ សូមបងកុំព្យូទ័រក្នុងបុន្តាននៅណាត្រី ឬពីយុទ្ធផ្សេទ

ស្មោះមានចំណោះសុណាកម្រោង ផ្លូវកំមើកពីបុរីបាយបានត្រួលទៅសេចក្តីដែល
មានជំរាបិតាទាន់ឡើង ។

មួយវិញ្ញាផ្លូវកំណែអាណាពេលមានសេចក្តីក្នុងមេត្រពីស្មោះមានជំរាបិ
បាយបានដែលបានបិយ បុរីត្រូវមិនដែលមានវាតាមឃាត់មិនជាទិ
តាបចិត្តមិនមែនបានកំឡើង ” ។ បុរសអូកត្រូវបានបិយ
មានចិត្តការក្រកាត់មិនមែនមានចិត្តប្រសិទ្ធភាព មួយថាតាក្សែរដែលជិតាមក
ីឡូន មួយគិតថាតាក្សែរដែលទំនឹងជាមានមិនដែលថាតាក្សែនទេ កាល
បិយអូកត្រូវរាយការជំរាបិយបានបិយប្រសិទ្ធភាពក្នុងមិត្តភក កំណែរាយដើម្បីរាយ
ទាំងបីនឹងមួយអស់ដោយខ្លះ បុរីត្រូវបានចិត្តគិតថាយប់ដែលខ្លួន អាណាពេល
គុយលើកមិតាកំឡើលប់គុយលរក្សាទីនៅតែ មលប្រើកដូរកនឹងទីម៉ែនហិរញ្ញា
ក្នុងពេញ ។

ចិត្តអទិ៍ ៤

ជាត្រីខ្មែរ និងយកទៅបានគិតជាលោស្សជាង

ចំណោកសុំណាក កាលបីសេចក្តីព្រមទាំងបស់ខ្លួនមិនបាន
សម្រេច ដោយណាកត្រីទាន់ធ្វើសោះអត្ថិយ តោះពីយ មិនប្រាមកប
សេចក្តីមត្តិមករកមួយទេទេះហើយ សុំណាកទេះវិនិកភ័ព្យក្រោម
ក្រោមឈរុះអនុញ្ញាតបែងច្រៀង ទទួលយកទោះមានមនុស្សមក
ព្រាប់ដំណឹងស្រែបំពើនីរីទៀតបិយាយនឹងវា ។

សុំណាកកាលបីបានដំណឹងនេះ ចូលមកដល់ត្រព័រកាល
ណាកសុំស្អាយានរហ័ស ទៅបិកទូយកកំបុកល្អុកមួយយោងមុត
មកសែរក្រោងចង្វែះ រួចទៅទាញយកដបស្រាមកទាក់ដីក្រោ ដើម្បី
ចង់ក្រើកចិត្តខ្សោយបាន ឬ៖ មិនយុរចិត្តទៅក្នុងចិត្តទៀនេះ៖
អង្គិះទៅបិយុលមិត្តភក្តិអង្គ ២.៣នាក់ ក្នុងពេលវេលវេរោះតាមទៅ
ប្រហារជិតអាមុកក្រោម៖ ហើយកាត់យកវិក្សរាលមកបង្ហាញ
ខ្សោយទាន់យិន្តស្អាតៗ គិតមួយទេទេះហើយកាត់ដបស្រាមខ្លួនដើរបេរ
មកប្រការសំដោមករកទាន់កំណុងពេអូយលើកនៅមួយទេ ។

តាប់ចុះជាត្វុបន្ទីទិន្នន័យ ពាយាយមិនទ្រូវត្រូវសិរិយាណកដើរស្មាត់
ម្ខាច្ញាំ កំណើយាយខោវរកនាង់យោយតាក្សត្រគោត់ចាប់ចាប់តាកត្រកាត់
ព្យាយិតថា : ។

សិរិយាណក ណារីទុះហេតុមួយចន្ទនៅជានាន់ខោម្ខាច្ញេះ
លេចឡើងស្អាត់អារ៉ា ដែលជាមួយស្អាត់ក្រោរកនឹងសិរិយាណក វិញ្ញុ
មួយចន្ទនៅខាងមិន្ទំស្រាប់ហើយត្រូវការិយាល័យ ពាយមិនទ្រូវសិរិយាណក
ម្ខាច្ញេះបុរាណត្រីស្រាប់ឱ្យនាន់ខោទៅឡើង មួយចន្ទនៅត្រាគ់តែ
និយាយរបស់រកនាង់មានសំណងភាគរោះសោះអត្ថិយ ឡើងហាក់មួយចន្ទ
មិនស្ថាប់ត្រូម្ខាច្ញេះ ចាំខែលអារ៉ាគឺត្រូវការិយាល័យដើម្បី
មិនខាង ត្រូវនេះបង្ហាញនៃហេតុកម្មាកាមិនស្រាប់ការពេក
ក្រុមភាគកប្រុងឱ្យរួមឲ្យស្រាប់មួយ សោះនាង់មាក់មាយបង្ហាញ
ឡើង ចាត្រូម្ខាច្ញេះហើយសិរិយាណកកំណត់សម្រានីរក្រោតឯកតាត់
ចំការអំណែកវាងក្រាយម្ខាច្ញេះខោ ។

ណារី នាង់យប្ប័រទុះស្រួលបានឲ្យការ ហាមាក់និយាយ
តាក្សត្រមួយកំណើនទៅសិរិយាណក ឬរបៀបបង្ហាញនេះ នាង់នឹងក្នុងធម្មិត្រឡើងថា
“ ឱិចនរោងដើរម្ខាច្ញេះបង្ហាញនៅថ្ងៃនេះរាជក្រឹត្តិកីឡើង ” ប្រើហេលជា
បង្ហាញនៅលើកនិងចុះចុះលើបង្ហាញនៅក្នុងសេនានោះហើយ ប្រាង់ឡើងនេះជាបង្ហាញ
និងបង្ហាញនៅក្នុងសេនានោះហើយ បង្ហាញនៅក្នុងសេនានោះហើយ នូវ

“ ឱ្យបងើដីយ ! បងខ្សែចិនទេវត្រូវការកុសល មួកត្បាមដីឱ្យថា ពួក មួកស្សាតាលទាំងនេះ រាជាត្រាតាមទេវប្រជាធិបតេយ្យការសោះ និងបាកដីយ ! ឯធម៌ដីឱ្យជាទៅកើនអូកដឹងបានទាំងឡាត្រូវនេះទេវត្រាប់ បងរា ឱ្យអូកតាមដីឱ្យខ្លួន កាលបីនាមកំណុងពេទ្ធក្រុយបានអូកលែ ទេវត្រាតាប់ិនូវជាមួយ ហេងហានឯធម៌ដីឱ្យជាទៅក្នុងអូកណា ទីប នាមឯធម៌យើលទេវតីយិនិងប្រព័ន្ធដឹងបានទេវត្រូវនេះ មានភាពស្ថិតិក្រោច ត្រួចធំបើយមានផ្លូវយក្សំនៃអមព្រាណប្រាកដមើលកាលលើយ ក្នុងជាមួយ មេនារម្យកំពង់ប្រមាណ ទីបណ្តាប្រព័ន្ធដីកនិងបន្ទូល បើយពេញប្រុង មាត់ខ្សែបាន ថា ” ឱ្យបងើដីយសូមបាកកាលិតមេដ្ឋានឲ្យយសាំ សំណើឱ្យអារក្សកំនេះទេវត្រាប់សល់បងរកនៅ ” ។

ប្រព័ន្ធទីក្រោចឯធម៌យកដីយ មួកជាជិនបានឈ្មោះសំឡើងស្ថិតិបន្ទូលសោះ ឱ្យឱយ ម៉ោងបើយនាមកំរែតិកតិកជានីឱ្យឱយទៅក ថា “ ខ្លួនអង្វែង ! មានពេទ្ធីឱ្យខ្លួននេះបើយទីបណ្តាប្រព័ន្ធដីក តស្សវ នេះគិតទៅការមួកស្សាត់ទេ រកបញ្ហានិយាយយោះសារពាកបបញ្ហាក ឱ្យកែតិវាងកែតការកុងឱ្យរាជទេវត្រាប្រជាធិបតេយ្យបងរកនៅ ។ នាម គិតិយិនិងមួកដូចជាបើយ ទីបស្ថិតិកហេវនេះនិងវិនាទាក្សាយមកត្រាប់ថា “ ចុរេន្ទេវតីហេវក្សោម៉ា ” (ដីឱ្យលួយល) នៅខាងក្រោមផ្លូវដែលបាន មួយណា ម៉ាកំមិនមានការទេវត្រាប្រជាធិបតេយ្យក្នុង កាលបីនាមក្សោម៉ា ”

នៅនីមួយៗពេល កំប្រាប់ប្រាប់ចេញដើរតាមគ្រាយផ្ទះ កាត់
អស់ចំការវេចព្រឹករាងទាំងភ្លើស្តាតសុណ្យលីន និងជាព្រឹក ទាំង
យ៉ាងលើវិន ពេកុងិត្តកិកកំយតកុបម្យ ដោយខ្លាចស្សែសំឡើងមាត់
សម្រានា មានមេះមិនឈាន់រាងមិនឈាន់ ឬមិនឈាន់កំស្រកយំអុងឱ
និងព្រឹករាងកំយត្រូវទំប្រឈសតាមការ ឬថ្វើដោយិត្តកិត
អាណាពេលវេល់ទៅអូចាម្ចានា ទីប្រជុំយត្តិរាងសុខិត្តុង
គ្រាន់នៅក្នុងព្រោះត្រូវបានដើរទៅទៀត ឬដូចមួយកន្លែងតាមដើរ
ទៅមែនលីកការណ៍ ស្រាប់ត្រួលសំឡើងមុនសូមិយាយវីនិង
នាមត្រូវក្រោះក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង សិរីជាតិ ហើយនាម
គេចងុចងុចុលទេរក្នុងគ្រាយដើរតាមដើរពេលឃុំសិរីប្រុធប ដើរមួយចំលីប
ក្នុងក្នុងទាំងនេះ តើអីយាយការវិឃុំទៅក្នុងវិសាទាត
ិយាយទៅមិត្តភក្តិទៅ : និយុតិកនេះដើរត្រូវបានក្នុងសិរីជាតិ
ទិនាមុខិត្ត អាមិនទេទៅចំនួនខាងក្រោម ទំនុលកអប្បទេទៅចំក្នុង
ហើន កាលបិនអូកណារដើរការដើរការដើរការ ត្រូវដើរដើរដើរដើរ
សម្រេចបាន ត្រូវដើរដើរដើរដើរដើរ ត្រូវដើរដើរដើរដើរដើរ

ជាព្រឹក កាលបិនស្ថាប់ សូរសិរីជាតិហើនដើរដើរដើរដើរ
យ៉ាងសម្រួលមួយចំឡាតាំងបាន នាមកំចងិត្តចាំជាប់ដើរដើរដើរដើរ

នាក់នោះតតង្វែច ។ ឬបុគ្គនោះចេញដែកត្បាទៅ តាមត្រូវរក្សាតែ
ខ្លួនទៅ នានកំដើរសេវាផ្លូវលមកនិតសិណាត ហើយនិយាយទាំង :

ឃឹង ! អម្យាង្ហិញនេះថា មានមួកណាតិយាយត្រូវអំពីខ្លួន
ត្រប់បង ? នានជាបងធមិនអីខ្លួនខ្លួន ? ហើយត្រូវបងមកក្នុងនេះថា
មិនចាំបាច់បានឡើង ? នាននិយាយបានក្រោងសំឡួរយ៉ាងនៅក្នុង
ហើយត្រូវឱ្យមុខវិករាយឡើងម្រសល់ប្រើប្រាស់ តាមត្រូវរក្សាតែ
ប្រាប់ខ្លួន ។

សិណាត កាលបីពាន់យើង្វួលស្រី ដែលជាតិចូរត្រូវជីវិត
របស់ខ្លួនមកមល់ចំពោះមួន តើមិនចាំបាច់ស្អារសម្រេចម៉ែនកើតរោះ
ក្រោះក្រោយមួចជាសុរាពត្រី ក្នុងឯកត្រូវឱ្យការតែងតម្លៃមាត្រា ហាក់មួច
ជាបុញ្ញក្រោចមានភូមិក្រោមបានអស្សាយ ដែលអំណុំត្រៀសការឈើ
នភាគល័យធ្លាក់ចុះមកចំណើនក្នុងរោលាបីន សេចក្តីអីនំតួនាទំង
បុទ្ទាន ដែលអេកត្រាំនៅក្នុងសង្គមរបស់អ្នរដែលទៅ កំសាយចេញ
ទាយពីក្នុងការយក្សាម និងបានក្រោងសំនើបែងការប្រចំណុំឡើងទាំង
ចុះក្រោងមួលនេះទៅក្រោងនៅក្នុងការបើយូ ។

ណាត្រី . ដើម្បីបង្ហាញពីណាត្រី ? "នានស្អារត្រូវបែងការអីនេះ"

សិណាត . បង្ហាញថែមក្រោងលោកការិយាយត្រប់បង ?

ណាត្រី . មួចកំបងឡើងសំនើក្រោងក្រោងសិស្សលោកមួច ?

ការិយាយពាក្យរដ្ឋសង្គមនេះទី ១ ប្រាជេខ្លួនត្រូវបានរំលែកដោយ
របគាត់បើឯង សូមឱ្យពេណេយោះក្នុងផែលពាមរួស្សាន់ តុច្ចាមីយ
អ្នចបងទេនឹងនឹងនេះ មួយទូទៅ ។

ពេលនោះ សុណាតករេចនិភាក្យរក្សា ផែលចាស់១ ថាប័យក
ជាការចាតាក្យកិត ១៨១ឆ្នាំកិចចាតាក្យរក្សាបានក្សាប្រើប្រាស់ ហើយ
ិមាយកសមរាប់និរញ្ញា " ដើម្បីលើហើយអូ ! ក្នុងការប្រើប្រាស់
ក្រុីលា ិមាយការរដ្ឋសង្គមលើមេដី បុន្ញេបិច្ឆេទិត្តនោះក្នុង
នឹងបងទៀមន សូមនាមយកចិត្តរមកបង្ហាញបងទីល ហើយបង
សូមអ្នកចិត្តនាម ចាប់តាំងពីក្រុីលនៃទេនឹងខ្លួនខ្លួនដើរបាន
ណាយកណ្តារ បងគិកសូមអ្នកចិត្តទុក្ខ្នាយបងទេនឹងសិរីក្នុងក្រុីល
អាពាហ៍ពីការប៊ែន្ទូស្សាមិភិយ យើងនេរវីរុយសុខក្នុងជាមួយគ្នា
នាល់ក្នុងសិរីក្នុងខ្លួន ទូទៅ ។ សុណាតកិមាយទាំងសិរីក្នុង
យោយនិភាក្យរក្សាប្រើប្រាស់ ដំណើរសាកកសម្រាននឹងខ្លួនចោរក្នុងក្រុីល
ប្រោកចុះឡើង ឬៗមានការចាប្រាជំនួយក្នុងប្រាជំនួយក្នុងក្រុីល
ព្រោះរួមឱ្យបងប្រាជំនួយក្នុងប្រាជំនួយក្នុងក្រុីល ។ ពេលនោះប្រាជំនួយក្នុង
សង្គមនេះរាយការណ៍បងប្រាជំនួយក្នុងប្រាជំនួយក្នុងក្រុីល ជិតចាងបាន
ជាបងរាយការណ៍បងប្រាជំនួយក្នុងប្រាជំនួយក្នុងក្រុីល ប្រាជំនួយក្នុងក្រុីល
ត្រូវក្នុងក្រុីល ។ នៅពេលនោះ ក្រុីលដើរបាន ក្នុងក្រុីល ។

នៅ ឯែងៗមិនអូចខ្សោយ ត្រឡាសម្ងាបជីវិតគេមួយ អូកទាំង
អស់គ្មានភេះពេលកិត្តរឹង ។ នឹងថ្ងៃនេះចត្តិត្រូវសំខាន់មាន
ប្រយោជន៍មួយព្រាតបំផលៗអូក ។ ឬកអូកអស់នោះការបើរុសមេដែ
ស្រីប្រសករហេតុមកណែនាំខ្សោយទ្វាន់ហើយ កំណើនកំយស្រាប់ការកំណាំ
ដើរក្រុមការកងទាញណាយបាន កំមានវាទាមីនិងថា : ឬអូកទាំងនេះ
នាក់ចាំស្អាប់ខ្លួនឱ្យឈាយព្រាតបំផលៗអូកមិនរួមចិត្តឯកសារ
ប្រចាំការពេកទេនៅលើកំណើនខ្សោយអូកដែលក្នុងការលើកិត្តិ
ការរាយការរាយការជាក់ចាំស្អាប់ត្រូវបាន មួនស្រីត្រូវប្រព័ន្ធឌី
កិរិយាយការរាយការជាក់ចាំស្អាប់ត្រូវបាន ឬអូកទាំងនេះដើរក្រុមការកងទាញណាយ
ទីនេះ បើអូកប្រព័ន្ធឌីត្រូវបាន មួនស្រីត្រូវបាន អូកអុំពេកត្រូវបាន នៅ
ក្រុមមិនទាន់ ឬ៖ស្អាប់ទៅក្នុងក្រុមការកងទាញណាយនៅ ទាំងីរបាន ឬអូកទាំងនេះ

ឬអូកប្រព័ន្ធឌីត្រូវបាន មួនស្រីត្រូវបាន អូកអុំពេកត្រូវបាន នៅ
ក្រុមមិនទាន់ ឬ៖ស្អាប់ទៅក្នុងក្រុមការកងទាញណាយនៅ ទាំងីរបាន ឬអូកទាំងនេះ

ចំណែកវា អូកប្រព័ន្ធឌីត្រូវបាន មួនស្រីត្រូវបាន អូកប្រព័ន្ធឌីត្រូវបាន នៅ

ជិតខោះ ទាំងឯធម្មាបំឡើងនាន ដើម្បីកិច្ចការស្រែសារពី ។

ណាត្រី កាលដែលបុរាណាំងទាំងខោះចេញផុតខោះ នានខំ
គយគទំរីករមិលវា ក្រាប់ពេមូយសន្តុ៖ ដើរវាមិនសុខមក
នានស្តុ៖ ម៉ារក ។ ពេលខោះ ហើយដែលវា ហើយសុកដែលទាប់ដែ
ណាត្រី ហើយបុលឆ្នាំទៅអាសុយក្រាមជីមស្សាយមួយ ដែលមាន
សីក្រក្រសាយក្រសុំសារា គទៅមិលខោះត្រោះប្រាក់ណូនក្រសិក
ឡើងខ្លួនជិតចំណាត់កណ្តាលមិយោ ។

ណាត្រី . នានិយាយខោះការ់វាំទាំង បងដើរកពីថ្ងៃនេះ
ទៅប្រហែលជាបើនខាន់ដើរបើចុះទីកន្លែង ព្រោះបួនស្រែថ្ងៃ
ទៅក្រាមអំណាចអាមុន្តសុចិត្តខ្លួននេះ នានប្រកាសកំពុងហ្មតុ
ស្រាក់ ។

វា . និមួនដើរ ! សំយើងប្រាក់ប្រាសឆ្នាំខាន់ កម្មអុសល
ឱ្យប្រាសម្អៃ៖ មកការ់បំបែក្រាម ។ សូណាក អាន់ចិត្តខ្លួនលែល
ឱ្យឱង ។

ណាត្រី . អម្ចាងចិត្តនេះវានិយាយទាំង គិតឱ្យខ្សោកម្មាយវា
ខោះដឹកឱ្យបុរាណាំងទៅការិព្រោះទៀតនេះ បិម្បុទ្ទៃសូមបងឱ្យ
ិព្រោះខោះមកខ្លួន ហើយកំខោះដំបូងលោកតាមឱ្យប្រាប
ណា ការទាំងបុរាណដែលខ្លួនដំរាបបងឱ្យខោះ ខ្លាចក្រុងភាក់

អាណីព្យិមុខ សមគភិតិមិយាយស្តីមុណ្ឌី នូវឯមិនទាន់ ។ ទានចិត្ត
លោកតាមលំប្អូលឱ្យខ្ញុំទៅទេ ព្រោះគោមានត្រួយសម្រួលិត្រឹង
ម្កែងឡើក គោមានមិត្តភក្តិរបស់គាត់ប្រាប់នេះ ។

វិក់ ឬលោកតាមលំប្អូលឱ្យខ្ញុំទៅទេ សូមអូនទានស្ថាប់បាក្ស
មុកមានគុណភាពខ្លួន ព្រោះខ្លួនបានអ្នកត្រឹមអារម្មណយោងមួយ
មាត់អូនឱ្យខ្លួនខ្លួនសំដើរតាមតាមឡើយ ។ អ្នកថាមឱ្យឡាត់បើយលូកយក
ិត្យឯកតិតុនបារាំពីហុងឱ្យខ្ញុំទៅនេះ ទីកន្លែកហុងនៃលោមក្រុង ។

ណាក្រុង ថាសមេបង្កំមានប្រសាសន៍មួយខ្លួន បួនមិនសហរាយ
ិត្យឯកតិតុនស្ថាប់បាក្សអ្នកទេ បួនសូមសង្គមឱ្យបង្កើតាកំណុងិត្យឯកតិតុន
កើតមកខ្លួនជារូមមានិត្យឯកបេតិចំពោះលើយុបបង្កើតាកំ ឬក្រោម
អំពីយុបបង្កើត្រូវកែតែពីសម្រួលិក ឬឱ្យិសមិនអូនមួយម៉ោង
លាយបង្កើរក្សាយដឹងជួលើខ្លួនការំបរលោកទាម ឱិចប្រើសិរីជានេះ
សិងមានប្រែបច្ចុប្បន្ន និងសាក្សី ។ នាមិយាយទាំងខ្លួនឯុលិតិកន្វែក
ទេស្ថាប់បាក្ស ។

វិកអ្នកកំភាគ់តែតែលើកមិះមក រកតែហាមាត់និយាយនៃវិញ
មិនមែន ពីឱយចាប់ផែនវិយកមកត្រូវបង្ហើត្រូវបស់អ្នក ។

ប្រាប់តែត្រូវមាត់តាមប៉ែង និងប៉ែងប្រុងការពីលោយាន់
ត្រូវការយោងខ្លួន និងសាក្សី សង្គម ឬក្រោមប្រុងកណ្តាលរាជក្រឹតា

ល្អាត់ស្សនីលើខំ ។

វា អូកក់ត្រូវបែកយុទ្ធសាស្ត្រពីណាត្រីក្នុងពេលវេលាដោះ ។

ណាត្រី ចាប់ដើរសំដេរក្រកតាមខំ ហើយចុំល្យប្រាប់កំឡើង
ដែលស្តីណាត្រីក្នុងព្រោះស្ទើសុំលម្អិតក្នុងខំ ។

តាមខំត្រូវបែកយុទ្ធសាស្ត្រពីណាត្រីក្នុងខំ ហើយហេតវិ
ដើរសំដេរក្រកតុះ ។

ចំណូនដី ៤

ជោយចម្លៃអាសន្នទោត ធម្មក្រឹងក្រុមគេងប៉ះលោន

ចាប់តាំងពីថ្ងៃទោះមក នវិរាងកែវាដោនខ្លះក្រោមអំណាច
សិលាតក្រប់ក្រង ិនិច្ឆ័យឱ្យរោគាមុខណាត់ ឲ្យបិញ្ញចិត្ត
ជាប់ក្នុងត្រូវឯក ។

ចំណូនខាងស្តីរាង រដែលតាំងត្រួតពិនិត្យ ឬការងារទៅ
ឯណាត គិតិច្ឆ័យតាមធម្មទូលទេសត្រូវឱ្យ នវិរាងបើពាន
ិនិច្ឆ័យិតិត្រូវសិលាតមួយឡាតិយ នានាទេដែលមែនសេចក្តីពីក្រុយ
ពារម្បគ្រប់ពេលរៀល មួយចិនដែលវិក ពាយតាំងវិញ ពេលយប់
ទិន្នន័យ ហើយិច្ឆ័យកំស្មប់ស្ថុល់ ។ តុងិន្នន័យនេះត្រួតពិនិត្យក្រុយខ្លាច
សិលាតក្រប់ក្រង នៅក្នុងការរំលែកប័ណ្ណប៉ះតាល់មល់ប្រការយោរករ
តាំងវិធម៌ ក្រោមឱ្យរោគក្រុមគេងប៉ះលោន ិនិច្ឆ័យឱ្យក្រុមគេងប៉ះលោន !
ម្អូចឱ្យិយលោកយកក្នុមគេងប៉ះលោន ិនិច្ឆ័យឱ្យក្រុមគេងប៉ះលោន
យកក្នុមគេងប៉ះលោន ិនិច្ឆ័យឱ្យក្រុមគេងប៉ះលោន ិនិច្ឆ័យឱ្យក្រុមគេងប៉ះលោន

នឹកជាមកដល់ក្នុងបន្ទីចបន្ទីចសោះទីយេ ។ "អីរុបអាចធើបាន ! កម្បីត្រា
ក្រាសម៉ែះ ឱ្យទេះពេទមួលទុក្រឹងបើកប្រើបានគ្រាតំទេះពាន់សៀវា
សោះ ពីកនោះអនាកតការណ្ឌិនមានបុណ្យរួចរាល់ស្ថាដែរបួន ?" ។

ពេលទោះយប់យចំកាត់ថ្វីរួចរាល់ទៅក្រោមឈាន់ទៅហើយ យុរីយិ
សម្រេចកម្ពុជ្របស់ខ្លួន ឲ្យមកដល់ត្រូវក្រោមឈាន់មួយទៅ សម្រេចលិក
ខ្លាច ចិនិត្តឯកជំនាញបន្ទាយការស្រួលយកឈាន់ធម្មតាបេះយប់យុរីយិ
និងបុណ្យសាធារា មានរូបិទទឹក មិនមែន ឬមែនក្នុងឈាន់ ដែលត្រូវ
ជិករាល់ទៅអីវិញ្ញុទូទៅ កំណើនឯកជំនាញ កំណើនឯកជំនាញ សេងកាមភាពយោ
ជំនោះការយោក់ដីកនាំរឿងបុណ្យបញ្ហាលាយទៅ ឬមិនមែនមួយ នៅ
ក្នុងបន្ទីចដែលករបស់ខ្លាច ។

ណារីតី កាលបីចាន់ស្រួលបានដឹងឃើញយុទ្ធមុខទាំងនេះ នឹកក្នុក
កំហ្វុនស្រក់ប្រោការ ដោកនឹងយោងដឹងឃើញ ។ និងក្រោកចាកអំពី
ដំណើរកិច្ចម្នាមកនឹងយុទ្ធមុខ ដឹងឃើញ ។ នៅមុនក្នុងមុយយោលមាន
ស្រីរកកីឡា ឬ នឹកខ្លួនឯងមិនចាប់តាំការ ក្រោមទាំងក្នុងបន្ទីច ឬមិនបាន
មួយទេ នៅលើទោះ ឯធម៌បាននឹកថា : "សេចក្តីផ្លូវបស់អាចធើបាន !
សម្រាប់បិទក្រោមស្ថាប់ទេមិន ? យោយក្រោមបានកិរបស់អាចធើបានម្នាមក
ដែលឈូមគ្នាជុកចិត្ត ដើម្បីពាណិជ្ជកម្មទាំងនេះប្រាប់ប្រាត់ពាន់ច្បាប់ក្រោម
តុង ឬមួយទូទៅ មានពេកអាចធើបានសេចក្តីផ្លូវទៅលើក្រោកដែរ និងក្រោក

ពនៃសីយ សោះចុកណែនខិវាតេក៍” និងបានចាប់ដំឡើងតារាបឆ្លូរ
តែកឡើងទៅលើក្រុមសម្បូរសម្រួល មានសេចក្តីថា :

“ ! អ្នកមួលអីយា ! ខ្ញុំពិនិត្យក្នុងកន្លែង ការបៀវជំនួយបីនេះ
មួកនៅថីរាល់នៃចិត្តក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។

“ អ្នកអីយា ! និន្ទេសមួកនៅខ្លួន និងអ្នកនៅខ្លួន និង
ស្ថាប់នាយក ? និន្ទេសមួកនៅខ្លួន និងអ្នកនៅខ្លួន និង
មិនអាមិនអាកាស នូវប៉ុន្មានមួកដែលឈើឈូរ និងក្រុងចំការពេទ្យ
ទ្វារកណ្តាលសក្រីស្អាត់នៅ ។

“ និងកណ្តាល និងការបៀវជំនួយ និងក្រុងចំការពេទ្យ និង
និងក្រុងចំការពេទ្យ និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។ និន្ទេសមួកនៅខ្លួន
និងអ្នកនៅខ្លួន និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។

“ និងកណ្តាល និងការបៀវជំនួយ និងក្រុងចំការពេទ្យ និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅ
និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។ និន្ទេសមួកនៅខ្លួន និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។
និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។ និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។ និងក្នុងគ្មានបានឡើងទៅនៅទៅ ។

ពន្លាលេខា

ឯករាជ្យ

កាលបីទានប្រព័ន្ធឌីលចតិទួសបោះស្រួលពីរបាយមួយទេ៖ យុវ
ត្រូវទៅខ្លួនទានកំស្មោមទៅវិស្សែកនឹងនីមួយៗ សាត់ឡើងស្សែកស្រាំ មុខ
ឡើងប្រើប្រាស់ឯធម្មាប្រកកំខសថ្មីក្នុងបាយជាមីនិម ។

សុណាករិយាណិញ្ញនាមទីបាយការនាមាប្រកកំមួយទេ៖ យុវជនទេះកំ
ស្រួលនិងគំនិតភ្លាស់ជានីឡើងទៅ : “ នីរឈោះមានឱ្យបាយការនាមាប្រកកំ
ណាស់ទេពី សម្បត្តិទ្រពុយេសាតកំរូប សាក់ព្រាតកំមកនឹងខ្លួនទេ
ប្រើប្រាកមកទៅដោយសារនឹងនីមួយៗ គិតឯធម្មាប្រកកំខសមាយ
នឹងប្រោមទាំងនៅជានរបស់អង្វែង ឯធម្មាប្រកកំខសនឹងនីមួយៗ
អង្វែងត្រូវរាយការនិញ្ញប្រព័ន្ធដោះស្រាយ និងត្រូវបានប្រើប្រាកំ
សុមិនិញ្ញឯក្រាមអង្វែងទៅដិជ្ជរាយធម្មាប្រកកំខស ដែលជាអ្នក
មានសុកសាលាអង្វែងដិជ្ជរាយធម្មាប្រកកំខស និងបានសមស្របត្រូវប្រើ
លួមសមភាគរបស់អង្វែង

* * *

និង: នៅស្ថិរក្រប់អាណាពាណិជ្ជកម្មជាមួយ ត្រូវទទួលប្រការ
កំណាមិនសមរឿយធម្មោះឡើង គិតាសន្ទិករាជធម្មាប្រកកំខស
នឹងនិច្ចិសទិញការងារបំពុំរាយកំខស ពាំងចាបការទៅការណុរាយ

ដើរប្រើបាត់ជីវិតមុនុយសិនអេក្រប់ទីកំបង ។

នៅក្នុងក្នុងធម្មយ៉ា គគាំយើល្អអូកទិន្នន័យនៃសុខរកប្រកប
កិច្ចការរាយការពួកមួយច្បាស់ក្រោមឱ្យឱយ ហើយអូកទាំងឡាយនេះមាន
កិរិយាទិន្នន័យអុទ្ធប្រព័ន្ធឌ្ឋានជាប់ជានិច្ច និយាយសិុបស្ថាមែនីន
ភាគខ្លួនខ្លួននឹងបានបានជាប់ជានិច្ច ដោយខ្សោយខ្សោយទិន្នន័យនេះ
ដើម្បីនេះនេះ ។

នៅមួនឆ្នាំទី៣៩ដោយកញ្ចាំងនឹង ក្រឡាយ បុរីម មកក្នុងរាល់ជាមួន
យកឃ្លាក្រក់ទិន្នន័យនៃក្រឡាយ ដោយកំពារស ហើយអូកកំពារបង
បាកំពុររាយនឹងមួនដែល អូកខ្លះយកកំពារនេះមកក្នុសខែនជាការការណ៍
នៅក្រប់សសរឆ្នាំរបស់ពេល ការធ្វើឲ្យខ្លួនដើម្បីបានពិនិត្យសាធារ
ដីកណ្តាល ដែលវានឹងរាល់មេក្រិះនោះ ។

ឬ៖អស់ពេលក្រពី មកក្របស្ថុបានឱ្យត្រួតដើរដីកាលណានាកើយ
នៅខែត្រូវមិនទាន់សម្រប ។ អាស្សានៅក្នុងឆ្នាំ ១៧១៦ហើយក្នុង
ទាំងឡាយកំស្មាត់សូលីយិន ឬតែសម្រេចនៃសេចក្តីផលិត និងសក
ការពិនិត្យបានបានជាប់ជានិច្ចខ្លួន ដូចកាលសវន្ទកំដៅប្រាក
ថ្មីសកម្មការ និងការសិក្សា នៅខ្លួន និងការសិក្សាដីក្នុងមាត្រី ។

អូកខ្លះប្រាក់ ឬក្រោកក្រាកចិមួយជាផេយករដ្ឋីនេះ ប្រព័ន្ធល
សិកម្មកុះនៅតាមនិកនិកក្រោមធម្ម ទៅនឹងពាណិជ្ជកម្ម និងការសិក្សាដី

សម្រេចមាត់មនុស្ស ថ្វេកទេហិរញ្ញវា ឡើង ។

សូរសំណុលមួយចាប់នៅពីយោ ដែលអូរត្រីក្រុងចាប់សំភាល់ថា
ជាបុរាណភ្នែកនៅសៀវភៅ និងមានមកមល់នរណាមិនខាន់ខាច់

ឬបើពីក្រុលីម ដំណឹងអារក្រកម្លាមកមល់រ្យាម និ ! លោក
អូរ ចំណាំរបស់អូរត្រីកិចចាន់លើ នៅក្នុងចំណុចគេចាន់ដោយទីក
ណាល់ តីនៅពេលនេះបើយោដែលតែមិនថា មានបុរាណម្នាក់នៅក្នុង
ក្នុងនេះទូលាចិច្ចកម្លើងយប់នៅ ។

នៅម៉ោងនេះខ្លួនខ្លួន ឬមួនអាតម្ភូរកែវបណ្តាក់ក្រោម
និងត្រាង់ត្រាលិមីនេះលួយ៖ឡើយ ត្រូវការរាប់ត្រាង់ដឹកមនុស្ស
អស់មួយក្រុលាហាន កែវិនិមាន ទាល់ពេមានអូរកូវ៖អត់ត្រាំងតាម
សុវត្ថិភាពតែមួយតិចស្ថានយោយសារខ្លាចដិច្ចិនមកមល់ខ្លួន អូរ
ខ្លះឡើងទាំងបំផ្លើងដែលបែងចាន់ ការឲ្យមានរូ និងអូរតានៃនៅមិនបាន
ដើម្បីសុមិនិយម្យយកសារប្រជាធិបតេយ្យ ឱ្យបានចិត្តពិអសន្នកម្ម
នេះ ។

ក្នុងពេលដែលតែកំណុងកិតកំយោនោះ នានាលាក្រីស្រាប់ពេមាន
និមួយមកចាប់ ឬអីកិចក្នុងរាងការយុវជន ប្រសីមិនិងកោត
ដែលកើតឡើនេះដោយ ។

តាប់ង យាយសីម មានសេចក្តីភីកំយជាទាមខ្លួនខ្លាប់
រក្សាទូលិកមាក់ថ្វាំរ្យាម បុំទ្ទូនិមិត្ត៖ មិនចានស្រាកប្រាន្តូលោះ
ឡើយ វិនិកពេញទៅឡើងខានិសដីម នឹវក់លិងដីនឹងត្រួតព្រឹត្ត
គ្រាប់បុណ្ណានក់រំពោលអស់ ។

ឬ៖ អល់ពេលល្អាច សិរិទាភត្រឡប់មកពីដីរាល់និងឱ្យ តាប់ង
យាយសីម យិងរួមមកមល់ កំសុះខោ ឯធមូយុវជ្រាវបំពុំទៅ :
ណាក្រិមាន កើតិមិត្តិហើយ នានាតាប់លិកការបំបាតិយប់មិង រំពោលកំសុះ
មកមិនគឺត្រូវប្រាជែ នានាការទៅតុលិក ឱកសុកសិទ្ធិលិងដីនឹងត្រួត
ព្រឹត្តិក់ឡើយ ។

សិរិទាភ ជាមនុស្សអសុយ្យរាល កាលបិច្ឆេទក្រីនុកម្មាយ
ឯធមូយុវបំពុំខ្ងះ កុងិត្តុយានិកកំសុះ ឬការិតអាស្រីមិត្តិយ
យោយកំនិតកំណុះតែ និងមិនបានស្រាប់នេះ ឱិបិយាយពបនិតុក
ម្មាយឱ្យថា បិច្ឆេទខោ ឬកុងិត្តុយុទ្ធទាមិលទេនអស់ផ្លូវការបំបាត់
សុមិតុកយកនាន់ខោ មាក់ឱ្យច្បាយពីផ្លូវ ឬដី ឬបុរាណ ឬក្រុងក្រុង
បិច្ឆេទ ឬកុងិត្តុយុទ្ធទាមិលទេនបានបំស្រីមិនបានបំបាត់ ឬក្រុងក្រុង
មិនខាន់ ។

តាប់ង យាយសីម ឬ៖ ឲ្យសំដីក្នុងក្នុងរាល ឬឱ្យមិនបានបំបាត់
មានសំតិតាក់ឱ្យិតិកំយ ឱិបិមិត្តិក្រុងក្រុង ឬក្រុងម្មាយឱ្យបុរាណបំបាត់

ទីយត្តាប៉ា : “ អាមេរិចូលឯងយកនាន់ណារើទីខោកំខិរីយក
លើវានុយោះលើខ្លួនប្រាកាលគា ។ នឹងឈូលក់ទូលាភាម
បង្ហាប់ប្រាម ត្រូវសាទិកយកនឹងទេរីត្រូវត្រូវៗទេ តាក់កំបូលក្នុង
យកកំពារសមភាពនានា តាមពេញត្រូវបន្ថែមឈូលនាន់យក ” ។

ឪ ! គូរអស្សា

ណារើទី នានា ត្រូវគេយកទៅតោះបង្កើតាលើវានុស្សិចាស់
មួយឈូលទៅក្នួនប្រាកាលគោរានលិចត្រូវៗទេ សេចក្តីជំនាញកើត
មានទ្រូវឡើង នានាយកលើវានិញ្ញិងផ្លូវការតាត់សូន្យិត្រាណាស្រាវី
ពីក្នួនព្រឹណ ។

ចំណោមទុស្សទាំងឡាយ ត្រាមួយកណាយមួយការដើរទៅដីក
និងបណ្តុះបស់នាន់សារៗឡើយ សូម្យិតែស្អែកទោះឈូលគេច្បាប់ទៅ
យកទៅបង្ហាប់ប្រាមមួយគា កែកំលិចឯងហើរយកទៅទុកដោរ មានកំ
រេងវិនជាក្នុងរបស់នាន់មួយកំឡែ ការកំបាយទៅអនុយយាំដែលទូន
នឹងនាន់ ។

—————•••—————

ចំពុកទី ១០

ទវក្រសួងបណ្តិត ឯុយជាព្វើនិងសង្គម

ចំណោករវាទ ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលបិកយុទ្ធសាស្ត្រខ្លួនរីរោទ
អូកមានសេចក្តីទុក្ខព្រោយ ពហុប្រមល់ អនុះអនុញ្ញានប្រាកដ ទិន្នន័យ
នៅបុរាណិមួនមួយប្រុសម្នាក់ ដែលធ្វើភ្លាក់បានរកសួងប្រសិទ្ធភាព
នៅក្នុងខេប ។

កាលបីទិន្នន័យប្រាក់បិយ ដើម្បីបន្ថែមទុក្ខអរុសល អូកស្សុម
បង្ក្រួចធ្វើដំណើរទៅនៅក្នុងខេប ។

.....
.....

ថ្ងៃមួយនៅទីក្រុង ពេលព្រះអាណិក្សិនិតិករៀបសន្យ័មបន្ទិច
មួយនៅរដឹងមួយ ដែលបាបីនឹងថ្ងៃសាករសិរី ហើយនៅលើ
កន្លឹមស្តីក្រហមចិនខ្មែរ ច្រាលរដ្ឋាមុនិកអស់មួយចំពោះ
នភាគី និងបាកនិមិនាសាករ កំណើនពេរតែបណ្តុះបណ្តាលនៅ
នៅក្នុងបាកនិមិនាសាករ គេបាកនិមិនាសាករ កំណើនពេរតែបណ្តុះបណ្តាល

ប្រមើលប៉ះទៅច្នាំង ស្រាប់ក្រសាយខ្សោយធម្មតាតត ឲ្យមានចិត្ត
ប្រមួលភ្លាណ មកទៀតិចិមួលជាព្យាន់ទេះទីយហត់សោះទីយ ។
ឯកនីមីចាំង នឹងខ្សែស្រួលកំណត់ច្នាំង មានពណ៌វិបតេយ្យសែល
បំព្រឹងហាក់មួលជាបុរីសំណែកកណ្ឌិយៗទិន្នន័យនៃបាសាគេឡូខ្មែន ។

វា អូយនៅប្រាមិថមួលមួយដើម អុំក្បែរមាត់សមូទ្ធនេះ
រាយការបកចំកើយឱ មកគូរជាទិក្សានិក្សានិក្សានិក្សានិក្សានិត្ត ។
ស្រាប់តិចមួលស្រួលជាបុរីករាយនៅ៖
កំព្រឹងសការជាប៉ុនិនិត្តអំពុលសុខមក្សាម ត្វាក់លានំត្រីម
ត្រូវម ។ ក្រោះបាយក់ពេកបកចំកណ្ឌិយ សណ្តែសិទ្ធិទាន់ត្វាយ
ណុំសម្រួលភ្លាណស្ថាប្រាប់ ឧ៖កាយករាយសាត់ត្រួសំណើ” ។

ប្រាមិរុណាក់បង្ហីរមកមលំព្រឹម ហាក់មួលជាបុរីយនោក
សប្បនុភាពិតមលំណាក្តី និងវា ដែលមានសេចក្តីផ្លូវបាន
ដោយចិត្តរៀនទាមមួលមួល ។

បុរសកំសកំអូយប្រាមិថមួលមួល ឬ៖ក្រមួករើយ
មួលនិនិត្តកណ្ឌិយ មួកកំសុះមីញាកំសំដោទិន្នន័យិន្ន
តិចតិចប្រមួលជាប៉ុនិនិត្ត សំលែកបំបាកក្នុងក្រវត្ថិកជាកអស់ ។

ឬ៖ក្រុងកំណើយ ឱ្យលក់សូប់ មិនមួយបំបាកទិន្នន័យនៃ
ទីក្រុងប្រាប់ប្រាប់ឯិតិស ក្រចចរក្សាបុរី ១៩កើត បណ្តុះត្រូវណា

និងកមណុល បញ្ចាំងទីស្តីដើម្បីបានឈ្មោះស្រែមេឡូនីតិវិយ
ចយចេង តែមានកករសាក់មកអន្តាយ។ គ្របិទបឹកវិច្ឆ័ន្ធបែន្ទិង
មួនតាក់ មួនដើរជាប្រាស់។

នៅស្ទឹមានេះហើយ ឱសរវាកំពុងទិន្នន័យសិកសណ្ឌបែងក្រុង
និកថា :

“ ឪ ! ត្រូវដើយ ! អូកខំបនិត្យឈ្មោះគ្រឿងគ្រុមមកដាក់សាធារណ៍
កំពិតនៅខ្ញុំខ្សោយករទេស្អុកអីម៉ោង !

ខ្ញុំខ្ញុំនិរត់ពេកក្នុងក្នុង និកមល់ណាតារគ្រឿងវិរីតិកិច្ចការឈ្មោះ
ខ្លួនណាស់ទៅខ្សោយ ឪ ! ណាតារគ្រឿង អូ ! នានាស្អានចាប់ផ្តើមនៅ
នាស្អុកដិកស្រីនិងណានេះបួន ?

បុរីអូនិងថា បង់តាមចាកចេញច្បាប់យកនៅខ្លួនខ្លះដោយ ?

ឪ ! អូ ! ពិកមេនៅខ្ញុំបានមកនៅខ្លួនយំពីថ្ងៃ នៅក្នុងឯក
និងជិករបស់បង់ចង់ជាប់មកនានោឆ្នាំក្រោមមួយឆ្នាំណានិណានេះហេត៊េ . .

.....
បិសិនិណាតាត់ខ្ញុំបង់ ស្ថិត្រាំនៅក្នុំប្រុកបានណានេះសមជាតិហើយ
ខ្លួនស្អាប់តាំង យោយសាររិងតាំងចូលដើរជាប្រាស់។

ឪ ! បិបិចានមកនៅខ្លួនិងសុវត្ថិភាព តាប់ចិត្តបានមួយច្បៃ
នៅក្នុងធនាគារចិនបច្ចុប់សេច្ចិនុកជាមួយនេះខ្សោយតាក់ខ្លួយ ។”

យុវជនទេះ ដើរកម្មិលទៅតាមបន្ទុចនៅក្នុងបន្ទប់ចំពោះករបស់
ខ្លួនមួយនៅត្រង់ថ្មី ដែលកំណុងចររក្រចច្បាប់មណ្ឌលកក ស្រាប់តែ
លីខ្លួនកប់បាត់ទៅមួង។ "នឹ ! ត្រង់ចេញទោះបិតកក មកពុំពាក្របិទ
អ្នកយ៉ាងនេះ សេចក្តីអត់មក់ទៅលើស្ម័របស់អ្នក អាចឱ្យពិនិត្យទាំង
រាល់កំរត់ចំណោមបានបាន។

ចំណោកខ្ពុសខ្ពុសអ្នក គឺមានគេច្បាប់ឆ្លាប់ខ្សែខ្ពុសចំណោក
សរុបបានត្រូវបានបែងចាយឡាតាំងមែនមែន តែការបែងចាយមក
អយអត់រួមឲ្យអ្នក នាំឱ្យខ្ពុសមានសេចក្តីសង្ឃឹមម៉ាទោក្នុងធន្តូច ឬមួយ
មនុស្សមានចំនួនឲ្យសិរីរស មិនមែនចាប់ឆ្លាប់កសាមុនស្រួលបានប្រើស
មួងឡើយ

នឹ ! មុន្តុកសត្វុមិនិយ ! ខ្ពុសមកស្អាត់ទៅ នីមួយៗអស់រយៈ
ពាណិជ្ជកម្ម តុលាបែនិយៗខ្ពុសខ្ពុសអ្នក ទៅក្នុងការបែងចាយ ប្រព័ន្ធសេចក្តី
កប់ប្រមូលក្នុងធន្តូច សុខៗមកខ្ពុសបានសេចក្តី ត្រូវការស្អាត់ខ្ពុសខ្ពុស
លាងចាកក្រឡូប៊ែនស្រុកកំណើនករបស់ខ្ពុសខ្ពុសអ្នកឡើយ

ឯុំប្រើឯុំមិនិយ អ្នកកំលាយបានប្រើបាន ចំណោករិលមកខ្ពុសខ្ពុស
រួមបន្ទុទេះប្រើបាន រាយកក់ចំណោករិលមកខ្ពុសខ្ពុសអ្នកឡើយ ។

ការបានមករៀបចំថ្ងៃ ១ថ្ងៃ ទៅថ្ងៃបន្ទាប់មក ពេលដែល
ប្រព័ន្ធសូរិយារោលតែរស្សី រាយកក់ចំណោករិលមកខ្ពុសខ្ពុសអ្នក ត្រូវបែងចាយ

ចំណោកដេនវិទ កាលបីដើរឲ្យបុរសនេះមកអល់ភ្លាម នានា
មានសេចក្តីព្រៀងអរាធត់ពេក ហើយសូន្យ៖ខោចាប់ដើមិយាយអង្គរករ
ទាំងនឹកជ្រើកថា : “ ឱ្យដើយគ្នា ដើរឲ្យខោណា ឱ្យណា ” អាណិកមេញ្ញា
នៅថ្ងៃយើមឈាក់មិនខ្ចោះ ខ្ចោះយណាតាស់ យោយខ្ចោះទួរគេចាំកាត់
ដិកស្សាប់ ” ។

វា កាលបីចាន់រៀស់ដើរឲ្យវិនិយាយអ្នកថ្មីទៅ នូវ
ផ្ទុកវិនិកតែខ្សោចត្រា និកអាសុរាណក្រុងនេះជាផ្លូវបែន្ទាន់ ឱធម៌
និយាយកុងតែវិនិយោប់ ” មិនអីទេរូយ ចាំបីថ្ងៃយកមិនជាបានខ្សោយើល
ឱម្យីរករកឱ្យវានាំចេញ ថាទើយអ្នកកំល្បកវិនិយោប់ត្រូវការិនិច្ឆ័យវិ
យាតាមប្រុស ហើយហោនៅដេនវិទដើរឲ្យការពាយការយកតាមប្រាប់យោងលើនី
ក្រុមដែលបានកូល ដើរឲ្យពាយត្រួតព្រាយនឹង ។

ឯកអ្នកត្រួតព្រាយ កាលបីវាតាមដើរឲ្យមនុស្សយិនិច្ឆ័យទៅ៖
ការប្រើកកមិនព្រមមាក់ឡើយ នូកពេកអ្នកអង្គរករតែយោងបាក់យោយ
ការប្រើកកមិនព្រមដើរឲ្យមាក់ហូសទេ ។ ពេលនោះល្អាចណាតាស់ខ្សោយើល
ហើយ ត្រួតព្រាយនៅការនៅក្នុង វាអ្នកវិនិកពេកនូន៖ វាចិត្តមិនដឹងបាន
គិតឡើរភ្លាម នៅយោងណា .

“ លោកអ្នកដើម ! កុងដំណាត់ថ្លឹង បីគេចែងធ្វើដំណើរខោកាត់ ទីកំបងទាំង មានពេកខោចក្រយាន ត្រួតក្រយាននេះហើយ ដែល សណ្ឌាផែនកាប់ចាំឆ្នាំនីមួយៗត្រូវបំផុត ក្រោមឯកនេះមានពេរខោះគោរ នៅសេះ ដោយហោចណាស់ទៅឡើត គឺថ្មីរាជីន ពីក្រោចសម្ងាត់ សំរាប់រម្យនូវ មួចយ៉ាងឯប្រជាសំងជាមីនេះក្នុងសោះ សូមីតែ កោស្សសំរាប់ខោចក្រយាន កំគោរពាន់ដោយក្រុមណាស់នេះ ” . . .

.....

វា កំណុងពេក្រយចិត្ត ស្រាប់ពេលចាបិះ សុណាកាតដើរមក អល់យុវជននេះសិធនៈខៅ វារាយែលកំណុងក្រកនុបិទវិ សេចក្តីនេះត្រូវ កំពើការឱ្យឱ្យមួយរំពោចទីបានឱ្យដិតសូរដោយបាក្ស សូកសែវតាំ

សុណាកាត . អាវា មនុស្សលួមពេកទៅខិលអស់ត្រូវរាជើយ ទីបាន ត្រូវបានយកទៅលាងបាត់ ?

វា . សុណាកាត មនុស្សមិនទាន់រសកំជើរក ត្រូវកំណុកមានចិត្ត និងសូរសពិសយកទៅនិមិត្ត ។

សុណាកាត . អាមុនុស្សអ្នកក្រោមឯក នានាព្យាក់កាសមកពីណាត ទីបានយកទៅនិមិត្ត និងសូរសពិសយកទៅនិមិត្ត ។

វា . មនុស្សណាមានព្យាក្សាខេមិនចាត់អាមុនុស្សព្យាក់កាសទេ ។

សុណាកាត . អាគ្រក អានីខ្លួនឯងអង់អាចដី បីអាជោយមេត្រិ

និងស្រីជំនឿសពីទេ ?

វា . ធម្មតាបុរសច្ចាត គេមិនអាចទាន់បង់ទោលស្រីដែល
មានចិត្តស្អាជោគចំណុចរបស់ខ្លួនខ្លួនទៀត... ។

វាកំណើនធ្វើយកទៅស្ថិជាត ស្រាប់ពេលពិច្ចរាយនូយ
តាក់មកសល់ជិតមួក ឯអូរតិចរាយនៅទោះ ត្រាប់រាប់អានវារាងាស់
កាលបិត្រឡើងមិនទៅការឡើយទេ វាកំណើនធ្វើមកនិងឱ្យអូរ
ជី៖ វា តិកអរប្រច ធ្វើមុខងារឱ្យមិនទៅការឡើយទេ ឯអូរតិចរាយនូយ
នៅទោះ ទីបិទយានដឹងថ្មីនេះទៅការឡើយទេ ឯអូរតិចរាយនូយនៅទោះ ឯធមិន
តាម ហើយអូរបុរាណស្រីរាយការកំណើនមេកដើរ ត្រាកំណើនមិនទិញមាន
ទូទៅ ប្រើបង្ហើជាបិទាមាតាទួមបុរាណ ឬទេហើរដៃនិងវិចិន្តីថ្មីនេះមកនិង
តាមយ

ចំណាកស្ថិជាត មានទិកមុខស្រាប់ការក្រែមក្រែងចយខ្លួនដើរ
ទេងទោះ ។

ឯតិចរាយនូយ កំណើនបានពីរនៅទៅការក្រែងនិងស្អែកឱ្យសុខ
ពេញតុកដាក់មុនស្អាតរបាយមិនទាន់អស់ ឬអូរតិចរាយនៅតាក់តាន
មកសល់ជិតត្រូវកន្លែង នាយកំណើនភ្លាក់ស្អាតីនឹងខ្លួន ហើយបិកដូរក
ថ្មីនេះ ។

វា យើងត្រូវបានអូរអូរ មានស្អាតីបិកដូរកថ្មីនូវទូទៅ

អូរមានសេចក្តីពីត្រកអរក្នុងទិន្នន័យបម្រាំ ដោយទីកន្លែងតាមឈ្មារ
របស់អូរមួនត្រស់កណ្តាមាននិវត្តិកត្រាកម្ម ឱិចបណ្ឌាកសុរវរ៉ែន
នាយក់ : អូនៅ នាយកស្ថាប់បងប្អួល ?

នាយកស្របំផុតខិលខេត្តឲ្យបានស្ថាប់ព្រោសជាអូរ
ណាយ ត្រាគ់ពេទិញយាយរួចខ្សោយឱ្យ "សំខិតិក" រាជក់អង្គរអូរត្រីចក្រយោន
ឱ្យឈប់ ហើយចូលខេត្តឲ្យសំខិតិកត្រូវ៖ តែដែលខេត្តតាមទីតួរិបត្រូវបំផុតយក
មកឱ្យទាន់ខិតិក នាយកនាយកនឹងខិតិកត្រូវពេលឱ្យ មុយសន្តុះមកមួយជាតា
មានកំហែងកំហែងឡើង ឱិលស្ថាប់ព្រោសជាការ ឱិចសុរវរ៉ែនាំង
រាជក់រអូល៉ា : បងប្អួលកំបងខេត្តឲ្យរួចរាល់ពាណិជ្ជកម្ម ? ហើយតីឡូវីរេះ
គិតជាដីខ្មែរណា ?

រាជ . មួននាយកលើជាន់មួន តែយកខេត្តឲ្យបានស្ថាប់ព្រោសជាតា
តាមជាបងស្ថិត្រវរ៉ែយកមក តីឡូវីរេះបងប្អាំនាយកខេត្តឲ្យបំផុត
មន្ទីរណែនីតិច្ឆនាយខេត្តឲ្យ ។

ណាយក្រី . បងប្អួលណាយកខេត្តឲ្យបំផុតមន្ទីរណែនីយោងហើយ
សូមបងប្អួលនិកខេត្តឲ្យបានស្ថាប់មកឱ្យខ្សោយណា ។ មិនយុរ
បុន្ទាន់ត្រីចក្រយោនកំពានខេត្តឲ្យបំផុតមន្ទីរណែនី រាជក់នាយកស្ថាប់ខេត្តឲ្យ
ត្រូវកំស្មុលបុលហើយ ទាំងឯកត្រីចក្រយោនតាក់ត្រូវចែក ឱិចអូរបានដើរ
ទេឡើងវិរកិតាន់ មុយសន្តុះព្រោសមកតាតីមេឡើងពាណិជ្ជកម្ម

ចំណើនក្នុង ១០១ ។

ដាក្រឹត ការបើចានកំហាំងថ្វាគំដូយអបសូប ព្រមទាំងបានថ្មី
និងបិតាត់ នាយកហាកំមួលជាមានកំហាំងកំហាំង និងបិតាមាយ
សារសំណូរឲ្យវារទាំងសម្រេចសូក ទិកថ្មីកញ្ចប់របច្ឆាប់ ដំរាប់ទៅ
ខ្លួនសូរត្រប់ ។

តាតិមឱឡូ ឬ៖ ពាណិជ្ជាប័ក្សនិយាយសារសំណូរឲ្យសុខទុក
ត្រប់មក តាកំកិកថ្មីមួលទៅមិត្តជាម៉ានីកនិង និបមាន
ភាពាំ : ឯនិកសង្ឃឹមពីនេះថ្មីកញ្ចប់និងបិត្ត ទុកិត្តមួលជាតិនេះថ្មី
ទៅលើខ្លួន មិនដឹងជាការមានិត្តិត្តិសូល្អរួមជាតិមួលម៉ែនឡើយ ។

ថាមួលទុក ពាក់បែរមិលទៅមួនរាជិយាយទា រាជអ្នក
ឯងជាក្រុងមួយមាននិស្សូរស គ្នាជីវិតិសង្ឃឹមទុកិត្តលើរុបអ្នក
ពាន អម្រាលក្នុងស្រីអីដែលមិនជាប់ជាសាប់ឆ្ងាតិ ឬជាកវិយារបស
អ្នកកំទេះ អ្នកហានសិរីរសាប់សំយោនីនេះ ឬដឹងថាអ្នកជាតិ
មួនស្សែកនិតិកត្រកម គ្នាជីវិតិដឹងពីពាន ការណាតានាទានជាតិ
ស៊ែសីយកេកនេះ អីនេះរៀបចំពីតុកិត្តិមួន ។

និរថ្មីកញ្ចប់ និរកាត់ដោមានកំហាំងកំហាំងត្រាត់បិ
ឡើង នាំខ្សោយទុកិត្តិទា កេកនេះមួនជាតានជាស៊ែសីយមិន
ទាន និបនានហេរវាមកជិតហើយិយាយទា បងសុមទេរក ។

ជូលធ្លែ៖ ឯុទ្ធសាស្ត្រ ដែលមាននៅថ្ងៃឈូលទៅក្បែរសម ហើយមិនខ្សោយូម
នឹង ឬបិន្តិកឱ្យបាននៅ ក្នុងបុរាណពេជ្ររបស់ខ្ញុំ នៅទៅ
លក់ខ្សោយឱ្យបាន ដើម្បីឱ្យបានក្រោកកម្មកើតឱ្យមិនអារកសិ ។

វិ . បូ ន បុរាណសល់មាសពីរមួន ដែលជាអភូវុទ្ធរបស់ខ្លួន
ម្នាយបាននៅក្នុងខ្សោយូម ចាំបីនៅខោយកម្មកិច្ចទាន់លក់តាមត្រាក់ទុក
ឯក្សាតុ៖ បុន្ថែមទំនួរកិច្ចបង់ ចាំបីនៅសុវត្ថការក្រោកការធ្វើ ព្រាត់បង់
តាមប្រឡងជាប់សញ្ញាប់ត្រជាត់ខ្លួនដែរ

ណាតី . ឃិបុ ! កំព្យូទ័រខ្លួនធ្វើការរាយការ ព្រាត់ក្នុង
ប្រទេសឱ្យបានមិនស្ថិរមានជាតិខ្លួនធ្វើកិច្ចបុន្ថែម មាននៅជាតិ
ឡើនៅ សិបនៅក្នុងគ្រប់ទិន្នន័យ ចូរបងសម្រិះឱ្យមិន មួយច្បាប់បងកិច្ច
ក្រោរកើតឱ្យខ្សោយឱ្យបាននៅថ្ងៃឈូលទៅក្បែរ ឬឱ្យបានក្រោកការធ្វើ ឬឱ្យបាន
មួយច្បាប់ដែលវិនិភ័យតាប់ប្រសើរណាលស់ខ្លួនធ្វើ ឬឱ្យបានក្រោកការធ្វើ ឬឱ្យបាន
ជាតុ៖ នៅថ្ងៃឈូលទៅក្បែរសម មួយវិនិភ័យតាប់ប្រសើរណាលស់ខ្លួនជាលំដាប់មិន
អាច ។

* * *

ការគ្រឹះបង្កើរ	ទស្សនា	អស់សម្បែយ
ចរអកតែច្ច	មាសចិនមួយ	អកចិនពីរ
នៅនីសិក	សញ្ញាំសក់	ក្នុងផ្ទោយ
ដីមទិន្នន័យ	នៅរកចេញ	តាមបាន ។
ឃនប្រាណណាត់	បង្កើរ	ឃប់រដ្ឋូល
ទីតួកទួល	ឃនភ្លើ	ឃុំសក់ត្រា
នៅថ្ងៃនៅ	ទីតួនិសន់	ពិរាយា
យិនចេចទា	អាមិកូចាំន	នៅថ្ងៃនៅយិន ។
ប្រាណណាត់ស្រី	ទីតួប្រើប្រាស់	មិនយល់កូល
ទីតួនិសន់	អេប្រជែង	កំយិនតីវិ
នូវការកំរ	ខេនីរក	កិច្ចកសុវិបី
ណរាយាមគ្រឹះ	ឃកមិនចេស	នីមួយៗក្នុង ។
រៀន ឃនប្រាណណាត់	ឃនភ្លើ	ថ្ងៃប្រជាក់
នឹងមិនស្រែ	នៅគិតស្រាវ	ល្អោះនីរ
នាមូលធម៌	នូវពេលនេះ	ទីតួនិសន់
នៅការប្រើប្រាស់	នៅនីសិក	នក់មកជីក ។
បង្កិចប្រើប្រាស់	នូវឃនប្រាណណាត់	ការសិណ្ណាក
នៅសម្ងាត់	បង្កើរពិនិត្យ	យប់នឹងក

សាមិទ្ធទ	បង្កេតាភព	មួយតាតិក
កំរុមិត្ធ	នាមដូយបង	ក្បែយជនទា ។
សងមិទ្ធទ		
ណាយគី	កំបងថា	នាមមិទ្ធិក
វិកិត្ធ	កាលមួលឈើ	ជួយពាណជ្ជា
ធ្វានិនិតប	ប្រសម្បរត្រូវក	មិទ្ធីរួរ
អ៊ីករដុំថា	ិត្ធមិទ្ធទក	ពិប្រសាខីម ។
មួយបំណុះ	ិត្ធចុងជាប	
វិក		អ៊ីខាងបង
មានបំណុះ	ចំពិតិករ	ណាយមាសាខីម
ណាយគី	ពិតិភាពិត្ធិណាយកុង	កាមគប់ដើម
ដើមទនបីមិ	មិនឆ្នោតសំបុរ	ប្រមុសប្រែល ។
ថ្វារតុរីរ	ពិចិនិច្ច	កិចណាលសំបង
ធ្វានចាំបង	ិត្ធបំណុះ	ជួរមានកំរី
កើតសេរី	ពនសុរី	កប្បន្តិតាម់
កាមទម្ងាប់	ម៉ែនិយែន	ពិប្រកណ៍ ។

* * *

លុប៖ កញ្ចប់កញ្ចប់ខោក្រាយមក តាតីមួយឯងគាត់ប្រើសវិសាទន
នូវខោលូកំរែបចាំអាតាហ៍កិតាហ៍ ក្នុងស្រីតាក់ខ្សែទីជាករិយាយវា ។

មុកទាំងពីរនាក់នេះ នៅរឿយសុវត្ថុជាមួយភ្នាក់នៅម៉ោង៣៧
មុខដីឡើយ ។ ណារត្រីតិកមួយនៃពេនានឹងជាប្រើ បុណ្ណោនធនាមីត្វិត្វ
ភ្នាក់នាមអាចដឹងរាបូលស្អាយឱ្យត្រូវដំឡើងបាន ហើយនានាយកដីកុំ
តិចក្បួយមកនៅជាមួយខំបិតាឡិចរាងរា មិនយុរបុទ្ទានេស្រោមកំណើប
ឲ្យរាំ ។

ក្រុសារនេះ ធ្វើបរក់ការតែកិចចិត្តនិងឡើង ហើយនៅសុខ
សុភាយជាមួយភ្នាក់ក្រោមខោត្រូវសករលកមិន្ទុំភ្នាក់ឡើយ ។

ពេជ្ជកម្មសាស្ត្រ ន.ស. ២៩៤៣ ន.ស. ៩៩៩៩

Imprimé au Cambodge : *Printed in Cambodia*
par **AIK** (Atelier d'Impression Khmère du Cedoreck)
by AIK (Cedoreck's Khmer Printing house)

Dépôt légal : 1er trimestre 1999

Registration of copyright : beginning of 1999

ISBN 2-86731-040-7

ពតិមួកទិន្នន័យ :

មានហាកច្ចុល្យខ្លួន	ឯកអារក់	មិនសោរកំណា
ក្រដមគ្រាម	មនេរូប	ស្វាមិកជី
ឲ្យមែសិរី	ឯកធមិមិលិយ	ក្រស្សាឃែង្វ៊ូ
ក្រមាសព្រាក់	ឯកអបុរីណី	កំខិយាល់ ។
វ៉ា ឲ្យស	ក្រចេល្យព្រាក់	ឯកសុរីរស
គ្មានឯកស្សាឃែង្វ៊ូ	វ៉ា ឯកធមិក	ឲ្យសាបុរ
ច្ចុល្យហាកកល	មាសព្រាក់វ៉ា វ៉ា	កើតខាមីក្រាយ ។

មន្ទីរបណ្តុះបណ្តាលកសាងស្រុកខ្មែរទាំងអស់

CEDORECK

CENTRE DE DOCUMENTATION
ET DE RECHERCHE SUR LA CIVILISATION KHMIÈRE
RESOURCE AND RESEARCH CENTRE ON KHMER CIVILIZATION

លេខ ៦០៩ ផ្លូវ ៣៧ ភ្នំពេញ N° 201 rue 63, Phnom Penh

B.P. 419 - Phnom Penh

E-mail : CEDORECK @ worldmail.com.kh

ការងារ A.I.K.

ISBN 2-86731-040-7